

MINISTERUL EDUCAȚIEI

CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE

REPERE METODOLOGICE
PENTRU APLICAREA
CURRICULUMULUI
la
CLASA A XII-A
începând cu anul școlar
2024-2025
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
–învățământ liceal –

București, 2024

CUPRINS

În loc de început	3
Secțiunea I	4
Secțiunea II	21
Secțiunea III.....	62
Bibliografie.....	83
Colectivul de autori.....	84

ÎN LOC DE ÎNCEPUT...

În partea finală a lucrării *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la limba și literatura română la clasa a XI-a*, elaborate în 2023, anunțam pentru anul următor elaborarea *Reperelor metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XII-a*, ca demers menit să asigure o continuitate logică a activității colegilor noștri care predau la clase de liceu din ani terminali. Deși se presupune că, după oferirea atâtor REPERE, pe parcursul ultimilor ani, a fost facilitată activitatea, pentru ca imaginea să fie completă era necesară și elaborarea ediției destinate curriculumului la clasa a XII-a. Finalizarea ciclului de *Repere* este firească în contextul dat al tranziției între programe școlare. După cum sunt firești și raportarea la finalitatea procesului educațional, preocuparea pentru absolvirea liceului și examenul de bacalaureat, cu atât mai mult cu cât limba și literatura română este disciplină cu probe în cadrul acestuia.

De cele mai multe ori, clasa a XII-a este asociată cu examenul de bacalaureat, în ultimii ani, îndeosebi pe fondul unor ajustări ale programei de examen, manifestându-se tendința de a se pune accentul pe conținuturile și competențele vizate de acesta, în defavoarea celorlalte din ultimul an de liceu. Este, însă, necesar, să se înțeleagă că trebuie aplicate programele școlare în vigoare, pentru fiecare clasă, iar lucrarea de față constituie un material curricular în sprijinul profesorilor, neînlocuind vreo programă școlară.

Așa că, stimate coleg, îți vei folosi tactul pedagogic și timpul didactic, prin adaptare, evident, la colectivul de elevi, atât în vederea parcurgerii corespunzătoare a curriculumului la clasa a XII-a, cât și a pregătirii pentru examen!

Secțiunea I. PREMISE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI LA CLASA A XII-A.

CE TREBUIE SĂ ȘTII

Pentru anul școlar 2024-2025, procesul de predare-învățare-evaluare la *limba și literatura română* pentru clasa a XII-a are drept documente de referință:

- planurile-cadru în vigoare, aprobate prin O.M.E.C.I. nr. 3410, 3411/2009, respectiv prin O.M.E.C.T.S. nr. 3641/2011 și 5347/2011;
- programa școlară în vigoare, Anexa nr. 1 la O.M.E.C. nr. 5959/22.12.2006 – Limba și literatura română, clasa a XII-a, ciclul superior al liceului.

A. Există diferențe în concepția programei de gimnaziu și a programei de clasa a XII-a, la nivelul documentelor luate în considerare.

- Vă amintim că elevii care vor începe clasa a XII-a în anul școlar 2024-2025 au parcurs programa școlară pentru disciplina limba și literatura română pentru clasele a V-a – a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017, programa pentru limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, aprobată prin OMECI nr. 5099/09.09.2009 (prin aplicarea sugestiilor din lucrarea *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022, limba și literatura română*, elaborată sub egida ME și CNPEE), programa pentru clasa a X-a, ciclul inferior al liceului, aprobată prin O.M.E.C.I. nr. 5099/09.09.2009, valabilă și în învățământul profesional, cu precizările din anexa nr. 1 a O.M.E.N. nr. 4437/2014 (prin aplicarea sugestiilor din lucrarea *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a X-a în anul școlar 2022-2023, limba și literatura română*, elaborată sub egida ME și CNPEE) și programa școlară pentru limba și literatura română, clasa a XI-a, ciclul superior al liceului, aprobată prin O.M.E.C. nr. 3252/13.02.2006 (prin aplicarea sugestiilor din lucrarea *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar 2023-2024, limba și literatura română*, elaborată sub egida ME și CNPEE).
- În elaborarea programei de gimnaziu, s-au avut în vedere, pe lângă *Recomandarea Parlamentului European vizând competențele-cheie (Key Competences for Lifelong Learning – a European Reference Framework, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 , în Official Journal of the EU, 30 dec. 2006)* și următoarele documente, care nu existau în momentul elaborării programelor pentru ciclul inferior, respectiv superior al liceului:
 - *Documentul de fundamentare a noului plan-cadru pentru gimnaziu (2016);*
 - *Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2 - Literary Framework for Teachers);*
 - *Portofoliul european al limbilor (The European Language Portfolio).*

Dacă s-a realizat o armonizare a programei școlare pentru clasele IX-XI cu programa școlară pentru gimnaziu, este necesară continuarea acestui proces și în privința programei pentru clasa a XII-a.

Accesează lucrarea *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022, limba și literatura română*.

B. Disciplina limba și literatura română conduce la dezvoltarea competențelor-cheie.

Competențele-cheie dezvoltate în gimnaziu, la disciplina limba și literatura română, în principal, sunt:

- *comunicarea în limba maternă;*
- *sensibilizare și exprimare culturală.*

Elevii care încep clasa a XII-a în septembrie 2024 au structurate/ar trebui să aibă structurate competențele de *comunicare în limba maternă* (limba și literatura română) și de *sensibilizare și exprimare culturală*, conform documentului intitulat *Profilul de formare al absolventului*, elaborat de Institutul de Științe ale Educației (ISE).

**Ar trebui să ai în vedere dezvoltarea
în continuare a acestor două
competențe-cheie.**

D. Obiectivele disciplinei limba și literatura română se regăsesc în construirea profilului de formare al absolventului de clasa a XII-a.

Disciplina limba și literatura română vizează construirea profilului de formare al absolventului de clasa a XII-a, având ca obiectiv atingerea unui anumit nivel de deținere a competențelor-cheie.

Accesează *Profilul de formare al absolventului*, elaborat de Institutul de Științe ale Educației.

În tabelul care urmează, am selectat comportamentele așteptate la finalul clasei a VIII-a, de la absolvenții de gimnaziu, la finalul clasei a X-a, de la absolvenții ciclului inferior al liceului și la finalul clasei a XII-a, de la absolvenții ciclului superior al liceului, vizate de cele două competențe-cheie.

Competența-cheie vizată	Profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a	Profilul de formare al absolventului de clasa a X-a	Profilul de formare al absolventului de clasa a XII-a
Comunicare în limba maternă	<ul style="list-style-type: none"> • Căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/texte citite • Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare • Participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv 	<ul style="list-style-type: none"> • Receptarea și interpretarea de informații, date, opinii, concepte, idei, sentimente în contexte școlare, extrașcolare, profesionale • Exprimarea de opinii, idei, sentimente în contexte școlare, extrașcolare, profesionale • Participarea constructivă la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare, extrașcolare, profesionale, conștientizând impactul limbajului asupra celorlalți 	<ul style="list-style-type: none"> • Distingerea și interpretarea unei varietăți de texte și mesaje receptate în diverse situații de comunicare, inclusiv în contexte imprevizibile, formale și non-formale • Aprecierea calității estetice a textelor receptate • Exprimarea de opinii, idei, sentimente, argumente, contraargumente într-o varietate de contexte, inclusiv profesionale, formulând o diversitate de mesaje și texte • Participarea responsabilă și creativă la o diversitate de interacțiuni în contexte, variate inclusiv profesionale și sociale, prin respectarea unor convenții de comunicare

Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal • Realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extra-școlare • Participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea diverselor forme de exprimare culturală și respectarea diferențelor • Exprimarea ideilor, a experiențelor și a emoțiilor utilizând diverse medii și forme de expresivitate, în funcție de aptitudinile personale, inclusiv prin transferul abilităților creative în contexte profesionale • Participarea la o varietate de proiecte și evenimente culturale în diverse contexte, inclusiv profesionale 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea, păstrarea și conservarea unor bunuri culturale și de patrimoniu • Dezvoltarea simțului estetic prin realizarea de lucrări creative, inclusiv prin valorificarea relației dintre expresia artistică individuală și cea de grup precum și prin respectarea diversității exprimării culturale • Promovarea, păstrarea și conservarea unor bunuri culturale și de patrimoniu • Promovarea unor inițiative și proiecte culturale la nivelul școlii și comunității, prin valorificarea propriilor abilități creative • Identificarea și realizarea oportunităților sociale și economice în cadrul activității culturale
--------------------------------------	--	--	---

Care sunt domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare?

Domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare pentru studierea limbii și a literaturii române în clasa a XII-a sunt:

- Literatură;
- Limbă și comunicare.

Care este numărul de ore alocat disciplinei limba și literatura română?

Potrivit planurilor-cadru în vigoare, disciplinei *limba și literatura română* îi sunt alocate **trei ore pe săptămână în trunchiul comun** (TC), la toate filierele, profilurile și specializările.

Există însă profiluri și specializări care au alocate, în plus, ore de limba și literatura română în curriculumul diferențiat, astfel:

o oră		două ore	
Filiera teoretică	profil umanist, specializarea filologie	Filiera vocațională	profil teologic, specializarea teologie adventistă
Filiera vocațională	profil militar (MAI), specializarea științe sociale		
	profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară), specializarea teologie romano-catolică		
	profil teologic, specializarea teologie greco-catolică		

Programa școlară propune două tipuri de curriculum diferențiat (CD):

Tipul de CD	Domeniul vizat	Marcarea în programă	Filieră	Profil	Specializarea
tip A	literatură	un asterisc (*)	teoretică	umanist	filologie
tip B	limbă și comunicare	două asteriscuri (**)	vocațională	militar (MAI)	științe sociale
				teologic	teologie romano-catolică (cultul romano-catolic de limbă maghiară)
					teologie greco-catolică

Pentru specializarea teologie adventistă, curriculumul diferențiat va cumula conținuturile din CD tip A și CD tip B.

Dacă predai la clasa a XII-a, asigură-te că ți-a fost corect alocat numărul de ore în încadrare și că știi ce tip de curriculum vei implementa, verificând filiera, profilul și specializarea clasei/claselor, în tabelul centralizator de mai jos.

Filieră	Profil	Specializare	Curriculum implementat	Nr ore/săpt.
teoretică	real	toate specializările	TC	3
	umanist	științe sociale	TC	3
		filologie	TC + CD de tip A	4
tehnologică	toate profilurile și specializările		TC	3
vocațională	pedagogic	toate specializările	TC	3
	artistic	toate specializările	TC	3
	sportiv	toate specializările	TC	3
	ordine și securitate publică (MAI)	științe sociale	TC + CD de tip B	4
	militar (MAN)	matematică-informatică	TC	3
	teologic	teologie ortodoxă, muzică bisericească	TC	3
		patrimoniu cultural	TC	3
		teologie romano-catolică de limba română	TC	3
		teologie romano-catolică de limba maghiară	TC + CD de tip B	4
		teologie greco-catolică	TC + CD de tip B	4
		teologie reformată	TC	3
		teologie penticostală	TC	3
		teologie baptistă	TC	3
		teologie unitariană	TC	3
		teologie musulmană	TC	3
		teologie adventistă	TC + CD de tip A + CD de tip B	5

Vei preda la o clasă de a XII-a. Nu uita să armonizezi programa!

Programa școlară pentru disciplina *Limba și literatura română*, pentru clasa a XII-a, vizează structurarea a patru competențe generale:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
2. Comprehensiunea și interpretarea textelor
3. Situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare
4. Argumentarea orală sau în scris a unor opinii în diverse situații de comunicare

Situarea în context a textelor prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare este o competență care a început să fie structurată în clasa a XI-a și va continua să fie dezvoltată în clasa a XII-a. Celelalte trei competențe generale au început să fie structurate încă din clasa a IX-a, prin valorificarea achizițiilor dobândite de elevi în clasele gimnaziale. În vederea continuării acestei structurări, fără a relua conținuturi utilizate în anii anteriori, propunem o serie de armonizări, în acord cu recomandările propuse pentru clasa a IX-a, a X-a și a XI-a.

Pentru început, îți sugerăm să recitești, din lucrarea *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022, limba și literatura română*, subcapitolele care se referă la acele aspecte de care trebuie să ții cont în momentul în care vei lucra cu elevii care au început cursurile gimnaziului în anul școlar 2017-2018:

- Cât de diferite sunt competențele generale care articulează programele de gimnaziu și programa pentru clasa a IX-a?
- Știi care sunt domeniile de conținut și temele generale care au permis structurarea, în gimnaziu, a celor cinci competențe?
- Cu ce conținuturi sunt familiarizați elevii care au terminat clasa a VIII-a?

Pasul următor ar fi să faci o lectură personalizată a programei școlare pentru disciplina *Limba și literatura română*, pentru clasa a XII-a, aprobată prin O.M.E.C. nr. 5959/22.12.2006.

Ceea ce trebuie să faci apoi este să armonizezi programa pentru clasa a XII-a cu programa de gimnaziu. Cum? În tabelul care urmează îți oferim câteva sugestii.

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	C o n ț i n u t u r i			Armonizări
	TC	CD tip A*	CD tip B**	
1.1. Aplicarea achizițiilor lingvistice în receptarea mesajelor orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în reliefarea mesajului	Achizițiile din clasele anterioare în domeniul limbii și vocabularului Tipuri de discurs: publicistic și politic	*Deixis, anaforă	**Discurs specific domeniului de specializare (religios, administrativ etc.), studiat în legătură cu o anumită epocă	În cazul discursului publicistic și al discursului politic se vor avea în vedere textele multimodale și se pot realiza infuzări ale elementelor specifice educației media. De avut în vedere subdomeniul „Variație stilistică” din programa de gimnaziu. În procesul de dezvoltare a competențelor generale 1 și 4 (gimnaziu), elevii au folosit ca instrumente următoarele conținuturi:
1.2. Utilizarea achizițiilor lingvistice, cu accent pe aspectele normative, cu explicarea rolului acestora în reliefarea mesajului	Norma literară, variante libere Anacolut, confuzii paronimice, pleonasm și tautologie, cacofonie, adecvare/inadecvare stilistică Punctuația și justificările ei sintactice și stilistice	*Noutăți în conceperea Gramaticii Academiei	**Sintaxa (reluare și sistematizare)	- Limba standard. Normă și abatere. Limba vorbită și limba scrisă. Selecția lexicală în limba vorbită și în limba scrisă; - Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp;
1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei	Ascultare activă, exprimarea opiniei, conversație, dezbateri, monolog informativ și argumentativ, prezentarea orală a rezultatului unor documentări	*Prezentarea operei autorului preferat	**Discurs specific domeniului de specializare	- Limbaj popular. Variație regională a limbii. Variații de registru. Jargonul, argoul. Limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare). Termeni științifici;

comunicări eficiente și personalizate	Regulile unui dialog/unei polemici civilizate			<p>- Valori stilistice ale diminutivelor;</p> <p>- Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor.</p> <p>Se va insista pe elementele de expresivitate, în funcție de tipul de text și de nivelurile receptării.</p> <p>De asemenea, se vor avea în vedere modificările din DOOM 3, iar în cazul conținuturilor asociate competenței specifice 1.2., CD de tip B, elementele de morfologie și de sintaxă din programa de gimnaziu parcursă de elevi, conforme cu GLR 2005. În cazul conținutului „Noutăți în conceperea Gramaticii Academiei”, având în vedere că elevilor li s-a implementat în clasele V-VIII un curriculum în care cunoștințele referitoare la gramatică au vizat GLR 2005, se vor realiza doar recapitulări și sistematizări.</p> <p>Pentru conținuturile „ascultare activă, monolog informativ și argumentativ, prezentarea orală a rezultatului unor documentări”, se va avea în vedere utilizarea resurselor media și a</p>
---------------------------------------	---	--	--	--

				aplicațiilor digitale (PPT, Miro, Canva, Prezi etc.). Elevii vor fi încurajați să susțină prezentări utilizând produse digitale create de ei înșiși.
1.4. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate	Etapile redactării unor lucrări precum analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat și nestructurat	*Scrierea unei prefete pentru cartea preferată	**Completarea / redactarea unor documente folosite curent în domeniul de specializare	În clasa a XII-a se va insista pe consolidarea competenței de elaborare a unui eseu.

2. Comprehensiunea și interpretarea textelor

Competențe specifice	C o n ț i n u t u r i			Armonizări
	TC	CD tip A*	CD tip B**	
2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate	Lectură-înțelegere (înțelegerea globală a textului, analiza unor elemente ce pot conduce la înțelegerea textului, anticipări); chei de lectură (titlu, incipit, simbol central, personaje etc.) Texte de bază (poezie, proză, dramaturgie), texte istorice, filozofice, științifice, eseu literar, memorii etc.) ilustrative pentru studiile de caz	*2 poezii în plus pentru perioada interbelică *2 poezii în plus pentru perioada postbelică		Elevii au studiat în ciclul gimnazial texte literare diverse și au exersat diverse strategii de comprehensiune și de interpretare, prin urmare acestea pot fi valorificate. De asemenea, elevii sunt familiarizați cu tiparele/structurile textuale: explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ, astfel că acestea nu vor fi considerate conținuturi noi. Accentul va fi pus pe receptarea mesajului transmis prin diferite tipuri de texte

				(literare, nonliterare; continue, discontinue și multimodale), în relație cu particularitățile acestora.
2.2. Compararea, pe baza unor criterii clar formulate, a unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în textele studiate	Viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă Literatură și muzică (limbajul literaturii, limbajul muzicii)	*Frona în literatura interbelică(studiu de caz)		Pentru relația dintre literatură și muzică vor fi valorificate și competențele transversale ale elevilor, dobândite în ciclul gimnazial și în clasele IX-XI.
2.3. Compararea propriei interpretări a textelor studiate cu altele, realizate de ecolegi sau de critici și istorici literari	Lectură critică (elevii evaluează ceea ce au citit), lectură creativă (elevii extrapolează, formulează interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură)	*Forme ale istoriei și criticii literare (studio de caz)		Se vor avea în vedere principiile paradigmei curriculare a dezvoltării personale, pe care a fost construită programa de gimnaziu.

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare

Competențe specifice	C o n ț i n u t u r i			Armonizări
	TC	CD tip A*	CD tip B**	
3.1. Analiza relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta	Curente culturale / literare (modernism, tradiționalism, orientări avangardiste, postmodernism) – context istoric, social-politic, evenimential; trăsături ale curentelor culturale / literare reflectate în textele studiate Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică; Literatura aservită ideologiei comuniste; Tipuri de roman în perioada postbelică (studii de caz)	*(1) Dinamica unor specii: jurnalul, memoriile – apariții editoriale după 1990; (2) Tendințe în literatura română actuală (studiu de caz la alegere)		Fiind o competență care a început să fie structurată începând cu clasa a XI-a, nu este cazul unor armonizări. Conținuturile asociate competenței specifice 3.4. permit infuzarea elementelor specifice educației media (tehnici de verificare a informației).
3.2. Integrarea cunoștințelor privind limba și literatura română într-o viziune coerentă asupra culturii românești	Perioada interbelică (poezia); perioada postbelică (poezia, romanul, dramaturgia) Curente culturale / literare	*Prezentarea unor cărți de istoria literaturii române		

3.3. Analiza unor conexiuni între literatura română și cea universală	Curente culturale / literare românești în context universal Identitate culturală în context european (dezbateri)	*Texte din literatura universală		
3.4. Selectarea unor tehnici de documentare și cercetare a unei teme	Fișe de lucru, materiale documentare asupra unei epoci, a unui curent literar, sinopsis privind dinamica fenomenului literar / cultural în diferite epoci, surse de documentare (inclusiv internetul)		**Surse de documentare în specializarea urmată	

4. Argumentarea orală sau în scris a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	C o n ț i n u t u r i			Armonizări
	TC	CD tip A*	CD tip B**	
4.1. Adecvarea tehnicilor și strategiilor argumentative în situații de comunicare diverse (scrise și orale)	Dezbateri, eseu argumentativ	*,** Raționamente specifice pentru domeniile de specializare		Pentru curriculumul diferențiat vor fi valorificate situații de argumentare orală/scrisă, particularizate în funcție de specializarea formațiunilor de studiu. .
4.2. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru a formula judecăți proprii	Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară			Recomandăm o selecție riguroasă a punctelor de vedere exprimate în critica literară.

Proiectarea demersului didactic

Cum îți vei proiecta demersul didactic pentru clasa a XII-a, în anul școlar 2024 – 2025? Cum ai făcut-o și până acum, doar că vei avea în vedere armonizarea celor două programe (programa pentru clasele V – VIII și programa pentru clasa a XII-a), structura anului școlar și rezultatele evaluării inițiale.

Conform OME nr. 3694/2024, privind structura anului școlar 2024—2025, acesta are 36 de săptămâni de cursuri, dintre care o săptămână alocată pentru Programul național „Școala altfel” și o săptămână pentru Programul „Săptămâna verde”. pentru clasele a XII-a zi, a XIII-a seral și frecvență redusă, anul școlar are o durată de 34 de săptămâni de cursuri și se încheie la data de 6 iunie 2025.

Anul școlar este organizat pe intervale de cursuri și intervale de vacanță.

Pentru elevii clasei a XII-a, anul școlar are următoarea structură:

Interval	Cursuri/ vacanță	Perioadă	Număr săptămâni
1	cursuri	09.09.2024 – 25.10.2024	7
	vacanță	26.10.2024– 3.11.2024	1
2	cursuri	4.11.2024 – 20.12.2024	7 (aprox.)
	vacanță	21.12.2024 – 7.01.2025	2
3	cursuri	8.01.2025 – 7.02.2025/ 14.02.2025/ 21.02.2025	5/6/7
	vacanță	Ila decizia inspectoratelor școlare județene/al municipiului București, în perioada 10 februarie-2 martie 2025	1
4	cursuri	17.02/24.02./3.03.2025 – 17.04.2025	10/9/8
	vacanță	18.04. – 27.04.2025	1
5	cursuri	28.04 – 6.06.2025	5
	vacanță	7.06-31.08.2024	

Configurarea unităților de învățare în cadrul planificării nu ar trebui să fie influențată de durata unui interval de cursuri (de exemplu, o unitate de învățare poate sau nu să se încheie la finalul perioadei de cursuri). Suntem siguri că ai conștientizat acest fapt pe parcursul celor doi ani școlari structurați pe cinci intervale de învățare.

Înainte de toate, îți sugerăm să recitești capitolul alocat proiectării din *Reperete metodologice privind aplicarea curriculumului la clasa a X-a în anul școlar 2022-2023, limba și literatura română* și să-ți elaborezi planificarea calendaristică anuală conform recomandărilor.

Ai libertatea să îți construiești propriul demers, să-ți configurezi unitățile de învățare, cu condiția să te raportezi la competențele specifice. Acestea vor fi incluse în documentele de proiectare doar prin indicele asociat, fără să fie transcrise.

În cazul textelor pe care le vei selecta va trebui să ai în vedere următoarele:

- unele dintre textele selectate vor aparține autorilor canonici din lista inclusă în programă (Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Titu Maiorescu, Ioan Slavici, G. Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, E. Lovinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu);
- se vor caracteriza prin accesibilitate în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale și de cultură generală a elevilor, atractivitate și valoare estetică.

În măsura posibilităților, vei acorda atenție studiului unor texte integrale, cu excepția speciilor literare de mari dimensiuni, în cazul cărora poți recurge și la fragmente de text.

Numărul de texte de bază pe care va trebui să le incluzi în proiectare diferă în funcție de numărul de ore pe săptămână alocat disciplinei, conform planurilor-cadru, după cum urmează:

Nr. ore/ săptămână	Număr textede bază	Număr studii de caz	Prezentări ale unor curențe culturale/literare	Număr dezbaterei
3 sau 4 (TC + CD de tip B)	Minimum 11	3	3	1
	<ul style="list-style-type: none"> • 4 poezii din opera lui George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu • 2 romane postbelice (un roman scris în perioada 1960-1980 și un roman scris după 1980) • o piesă de teatru postbelică • 4 poezii aparținând unor autori postbelici reprezentativi, din una sau mai multe generații afirmate în această perioadă (generația războiului, generația 60, 	Recomandări: <i>Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică</i> <i>Literatura aservită ideologiei comuniste</i> <i>Tipuri de roman în perioada postbelică</i>	<i>Modernism vs. tradiționalism</i> <i>Orientări avangardiste</i> <i>Postmodernismul</i>	<i>Identitate culturală în context european</i>

	generația 70, generația 80 etc.)			
4 (3 ore TC + 1 oră CD de tip A) 5	Minimum 15 Cele din TC , cărora li se va adăuga: <ul style="list-style-type: none"> • 2 poezii interbelice • 2 poezii postbelice 	6 Recomandări: Celor propuse pentru TC se adaugă <i>Fronța în literatura interbelică</i> <i>Dinamica unor specii: jurnalul, memoriile – apariții editoriale după 1990 sau</i> <i>Tendențe în literatura română actuală</i> <i>Forme ale istoriei și criticii literare</i>	3 Cele din TC	1 Cea din TC

Secțiunea a II-a

ORIENTAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL, ÎN VEDEREA ATINGERII DE ȚINTE ȘI OBIECTIVE STABILITE PRIN DOCUMENTE DE POLITICĂ EDUCAȚIONALĂ/METODOLOGII

ABORDĂRI MULTI-, INTER- ȘI TRANSDICIPLINARE

1. STUDIUL DE CAZ

Programa școlară pentru ciclul superior al liceului, clasele a XI-a și a XII-a, are ca notă distinctă dezvoltarea competenței culturale a elevilor prin demersul de contextualizare istorică și culturală a fenomenului literar. Două dimensiuni sunt subsumate acestei competențe: formarea competențelor de lectură ale unui cititor avizat, capabil să încadreze textul într-un context istoric sau cultural și formarea unor competențe sau deprinderi de documentare. Reținem trăsăturile specifice unui asemenea demers: abordarea diferențiată a epocilor curenților literare sau culturale prin intermediul studiului de caz și abordarea integrată a fenomenului literar. La nivelul competențelor generale, această dimensiune vizează formarea competenței generale 3. *Punerea în context a textelor studiate prin raportare la curente culturale sau literare și competențele specifice* 3.1. *Analiza relațiilor dintre opera literară studiată și contextul în care a apărut aceasta* și 3.3. *Analiza unor conexiuni între literatură română și cea universală*.

Competențele-cheie formate la disciplina Limba și literatura română în gimnaziu, în principal, sunt: *comunicarea în limba maternă și sensibilizare și exprimare culturală*. Prin reperele propuse în anii școlari anteriori, competența de sensibilizare și exprimare culturală a fost abordată prin conținuturi specifice, ceea ce permite continuarea acestui demers, în clasa a XII-a. Conținuturilor din perioada gimnaziului: *Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică; Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală; Modele comportamentale în legende greco-romane- clasa a V-a), Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni (clasa a VI-a), Elemente de mitologie românească (clasa a VII-a), Modele comportamentale în textele literaturii universale; Relații culturale constructive. Noi și ceilalți (clasa a VIII-a), li se adaugă, firesc, cele care fac obiectul studiilor de caz în clasa a XII-a (Diversitate tematică, stilistică și de viziune în opera poezia interbelică, Literatura aservită ideologiei comuniste, Tipuri de roman în perioada postbelică etc.)*

Studiile de caz propuse în programa școlară pentru clasa a XII-a se vor așeza într-un mod firesc într-o continuitate a acestei abordări, permițând o înțelegere a modului în care contextualizarea poate să ajute, nu doar la o înțelegere a textului literar sau nonliterar, ci și la formarea identității naționale. Studiul cronologic al limbii și literaturii române permite astfel, prin contextualizarea de tip cupolă, receptarea fenomenului literar românesc prin înscrierea

în arii culturale mai vaste. Este vorba despre contextualizarea unui grup de texte care are ca efect formarea unei imagini coerente și adecvate asupra literaturii, asupra culturii românești, formarea conștiinței naționale și a unui profil identitar și, nu în ultimul rând, dezvoltarea personală. Accentul se pune și pe surprinderea zonelor de interferență, a dialogului dintre faptele literare/nonliterare studiate și contextul istoric, politic, cultural în care au fost înscrise, formarea gândirii critice și capacitatea de a exprima un punct de vedere legat de modul în care textele pot să fie subsumate idealului național, în funcție de contextul istoric și politic.

Studiul de caz este o metodă de cercetare folosită mai ales în domeniul sociologiei, dar preluată și în alte domenii care își propune să analizeze o situație-problemă, un fenomen care se desfășoară pe parcursul unei perioade mai lungi și care poate să genereze opinii diverse sau chiar contradictorii. Întrebările la care trebuie să răspundă un asemenea demers sunt *cum* și *de ce* a avut loc un anumit fenomen sau s-a luat o anumită decizie. Cazul propus spre analiză trebuie să pornească de la o situație decupată din realitate, situație care este valorificată în context educațional. Identificarea situației problemă este urmată de stabilirea direcțiilor de cercetare, iar elevii vor trebui să se informeze, să explice, să analizeze, să evalueze opiniile deja formulate și să construiască și să exprime un punct de vedere argumentat. Avantajele acestui tip de învățare constau în posibilitatea ca elevii să se confrunte cu probleme extrase din realitate. Fie că vorbim despre un demers inductiv, fie că este unul deductiv, este un exercițiu activ și interactiv care îi obligă pe elevi să manifeste o atitudine critică față de diferite variante de soluționare a cazului și să își argumenteze, în mod rațional, varianta personală. Astfel, elevii ating cele mai complexe nivele de gândire și învățare activă, trecând de la aplicare la analiză, sinteză și evaluare și apoi la construcția unui punct de vedere argumentat.

În cazul disciplinei limba și literatura română, studiul de caz urmărește aprofundarea unei probleme literare sau culturale de către elevi după metode de cercetare apropiate cercetării științifice, fie prin activitate individuală, fie în echipă. Ca metodă de predare-învățare-evaluare, studiul de caz vizează teme controversate, care suscită interpretări diferite, sau teme vaste, de sinteză. Elevii vor avea de examinat aspectele puse în discuție, vor trebui să le treacă în revistă, să interpreteze bibliografia, dar în niciun caz nu li se poate cere să clarifice chestiuni controversate, netranșate de specialiștii în domeniu. Elevii pregătesc diferite produse, cel mai important fiind eseul, o mini-disertație care să nu depășească 400 de cuvinte.

În organizarea studiilor de caz, este important să luăm în calcul trei resurse importante: resursa de timp, resursa umană și cea materială.

Resursa de timp

Studiile de caz se distribuie la nivelul colectivului de elevi, la începutul anului școlar. Acesta este momentul în care elevii clasei vor fi împărțiți în grupe (șase sau șapte, după caz), iar fiecărei grupe i se va atribui, de regulă prin tragere la sorți, un studiu de caz. Este important ca elevii să fie informați cu privire la momentul din an în care vor avea de

prezentat studiul de caz, altfel spus este esențial ca profesorul să întocmească un calendar al acestor prezentări. Tot la începutul anului, elevilor li se va explica ce presupune un studiu de caz și modul în care se va realiza evalarea procesului, produsului și prezentării și li se indică bibliografia pentru fiecare.

Se recomandă să se aloce cel puțin patru săptămâni de lucru pentru prima grupă.

Resursa umană

Atunci când vorbim despre resursa umană, ne raportăm atât la elevi, cât și la profesor.

a. Elevii

Grupele se constituie fie prin tragere la sorți, fie prin respectarea preferințelor exprimate de către elevi. Este important ca fiecare elev să fie asociat unei grupe, iar aceasta să nu fie alcătuită din mai mult de șase persoane, dar nici din mai puțin de trei.

Produsul studiului de caz ar trebui să fie, așa cum am mai precizat, un eseu care să nu depășească 400 de cuvinte, iar grupa stabilește modul în care produsul va fi prezentat. Elevii optează pentru postere, filme, materiale realizate cu ajutorul unor aplicații informatice, dar și pentru jocuri de rol, simulări, creații dramatice. Nu trebuie să lipsească jurnalul grupei, din care va reieși contribuția fiecărui membru la realizarea studiului de caz și în care se vor consemna etapele, dificultățile întâmpinate etc.

b. Profesorul

Rolul profesorului este dificil, fiindcă acesta trebuie să aloce timp pentru consilierea fiecărei grupe, asumându-și rolul de îndrumător și facilitator. Lui îi revine sarcina de a indica bibliografia sau chiar de a oferi grupelor fișe cu fragmentele la care ar trebui să se raporteze (este nefiresc să li se ceară lectura integrală a unor studii de specialitate), de a oferi sprijin în cazul problemelor care ar apărea pe parcurs, de a stabili direcțiile de investigație. Nicio prezentare nu ar trebui să se facă fără ca profesorul să fi verificat rezultatele cercetării.

Resursele materiale

Pe lângă bibliografie, studiul de caz necesită și alte elemente de suport material: postere, ilustrații, înregistrări, multiplicări etc. Ele sunt decise de grupa de elevi.

Etapele metodei

În realizarea studiului de caz este foarte importantă respectarea etapelor acestei metode de cercetare:

1. stabilirea direcției de cercetare a temelor propuse și alegerea rolului pe care fiecare elev din echipa care va efectua cercetarea și-l asumă;
2. definirea conceptelor și alegerea surselor de cercetare;
3. cercetarea propriu-zisă (citirea bibliografiei propuse, analiza informațiilor, dezbaterile din interiorul grupei, negocierea etc.);
4. redactarea studiului de caz;
5. prezentarea produsului final în sala de clasă.

Evaluarea studiului de caz

Evaluarea nu este ușoară, dar poate fi realizată în măsura în care se stabilesc obiectivele și scopul studiului de caz. Pentru un asemenea demers s-ar impune o evaluare de progres, o modalitate prin care participanții își pot monitoriza activitatea în echipă și pot identifica avantaje și dezavantaje, apoi o evaluare de produs care se realizează printr-o fișă foarte bine structurată pe care, de asemenea, trebuie să o cunoască participanții înainte de începerea demersului, dar și inter-evaluarea și autoevaluarea.

Evaluarea studiului de caz se realizează pe baza unor criterii anunțate încă de la începutul anului școlar și va viza procesul, produsul și prezentarea.

Așa cum este firesc, în evaluarea studiului de caz se vor avea în vedere competențele exersate de elevi:

1.3 Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate;

1.4 Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate;

2.1 Adecvarea strategiilor de lectură în vederea înțelegerii adecvate a textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate;

2.2 Compararea, pe baza unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte studiate;

3.1 Analizarea relațiilor dintre opera literară studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta;

3.4 Selectarea unor tehnici de documentare și cercetare a unei teme;

4.1 Adecvarea tehnicilor și strategiilor argumentative în situații de comunicare diverse (scrise sau orale).

1. Evaluarea procesului se realizează de către profesor pe baza jurnalului grupei și în timpul sesiunilor de consiliere.

2. Evaluarea produsului va fi realizată tot de către profesor, acesta urmărind, de regulă, modul în care a fost elaborat eseu, respectarea direcțiilor de investigație, rigurozitatea argumentării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație, inclusiv a celor de tehnoredactare, ceea ce implică utilizarea diacriticelor etc.

Includem mai jos un model de fișă de evaluare a produsului.

Aspectul evaluat	FB	B	S	N
Compoziție				
Respectarea direcțiilor de investigație				
Folosirea surselor				
Argumentare riguroasă				
Respectarea normelor indicării și citării surselor				

Respectarea normelor de ortografie și de punctuație				
Redactarea cu diacritice				
Originalitate				

3. Evaluarea prezentării poate fi realizată atât de profesor, cât și de ceilalți elevi ai clasei, pe baza unei grile de evaluare, cum ar fi cea de mai jos:

Aspectul evaluat	FB	B	S	N
Încadrarea în timp				
Folosirea unui limbaj adecvat				
Logica prezentării				
Rigoarea științifică				
Originalitate				
Adaptarea la auditoriu; utilizarea adecvată a elementelor nonverbale și paraverbale				

Model de activitate de învățare

Programa școlară de *limba și literatura română* pentru clasa a XII-a, *Anexa 2 la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5959/22.12.2006*, este realizată în baza aceleiași paradigme comunicativ-funcționale care structurează și programele pentru anii școlari precedenți, prevăzând *studiul integrat al limbii, al comunicării și al textului literar*. Un element comun cu programa pentru clasa a XI-a îl reprezintă *studiile de caz*, repartizate pentru fiecare dintre cele două perioade studiate (*perioada interbelică* — poezia, respectiv *perioada postbelică*). Pe parcursul clasei a XII-a, programa impune realizarea a trei studii de caz, respectiv a șase studii de caz, pentru specializarea filologie. Studiul de caz *Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică* este important atât ca modalitate de sistematizare a achizițiilor dobândite pe parcursul anului școlar, cât și din perspectiva pregătirii probei E. a) din cadrul examenului național de bacalaureat, ce implică abordarea specifică a unor autori canonici/reprezentativi (*George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga și Ion Barbu*).

Studiu de caz

I. Informații generale	
Titlul activității de învățare	<i>Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică</i>
Disciplina	Limba și literatura română
Clasa	a XII-a, trunchi comun (TC) și curriculum diferențiat (CD)
II. Prezentarea activității de învățare	
Competențe generală	2. Comprehensiunea și interpretarea textelor 3. Situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare
Competențe specifice	2.2. Compararea, pe baza unor criterii clar formulate, a unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în textele studiate 2.3. Compararea propriei interpretări a textelor studiate cu altele, realizate de colegi sau de critici și istorici literari 3.1. Analiza relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta 3.4. Selectarea unor tehnici adecvate de documentare și cercetare a unei teme
Domeniu de conținut	Literatură
Conținutul științific	Poezia interbelică: George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu
Contextul de învățare. Descrierea metodei	<i>Studiul de caz reprezintă un demers de cercetare («research approach»), de predare sau de evaluare, bazat pe un sistem de înțelesuri delimitate în acord cu un eveniment, o persoană, o metodă, o problemă sau o eroare («bias») de învățare, o comunitate, un exemplu (singular), un fenomen etc. Studiul de caz reprezintă un demers de cercetare și de predare complex, care combină adesea paradigme opuse. [...] De multe ori, în cadrul managementului clasei de elevi, rezolvarea cazului este asociată cu o tehnică sau un instrument de</i>

	<p>investigare, denumit «harta cazului». Dintre elementele care asigură vizualizarea sau configurarea geografiei cazului în această «hartă a cazului» menționăm: actanții și particularitățile acestora; localizarea cazului, vecinătățile, dimensiunile spațiale; relațiile cauzale și interacțiunile; canalele de comunicare. De multe ori, generalizările posibile sunt dependente de o asemenea fotografie a cazului, ca și de corelarea studiului de caz cu cercetarea-acțiune, în ceea ce se numește «problem-based learning». (Ion-Ovidiu PÂNIȘOARĂ, coord., <i>Enciclopedia metodelor de învățământ</i>)</p>
<p>Algoritmul desfășurării activității</p>	<p>Conform sugestiilor metodologice din <i>programa de limba și literatura română</i> pentru clasa a XII-a, <i>studiul de caz</i> presupune o etapă preliminară, în care elevii primesc o bibliografie, indicații și sugestii pentru dezvoltarea temei sau sarcini de lucru concrete pentru realizarea acesteia. După o documentare prealabilă (<i>etapă asincron</i>), elevii vor realiza o prezentare generală a temei, cu inserarea unor fragmente din texte ilustrative (<i>etapă sincron</i>). Studiul de caz se poate realiza prin investigație sau prin proiecte elaborate în grupe a câte 4–6 elevi. Studiul de caz va fi repartizat de la începutul anului școlar. Prezentarea va fi urmată de discuții în plen, în care colegii pot cere lămuriri, pot comenta aspectele care li s-au părut interesante (<i>obținerea unui feedback</i>). De asemenea, studiul de caz va fi evaluat prin aplicarea unei grile unitare, cu descriptori specifici (<i>redactare, conținutul științific, calitatea discursului oral, gestionarea optimă a timpului etc.</i>), aplicate la nivelul întregii clase. Elevii care au realizat studiul de caz au, de asemenea, posibilitatea autoevaluării. Profesorul va evalua, în mod suplimentar, activitatea fiecărei grupe și va nota individual elevii, în funcție de criteriile stabilite și comunicate.</p>
<p>Timpul alocat</p>	<p>100 de minute (2 ore de curs)</p>

Programă examen național de bacalaureat

Competența specifică

Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate

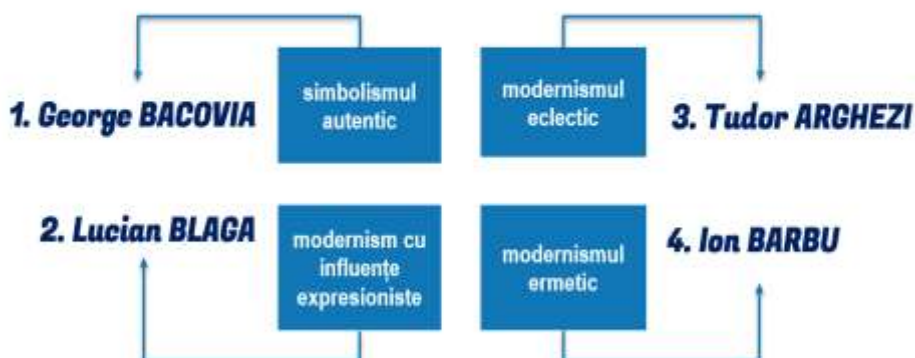
Conținutul asociat

Poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune

Descrierea specifică a activității de învățare

Poezia interbelică

Reprezentanți ai poeziei interbelice

Argumentul autorității...

Receptare critică

Poezia simbolistă este una a consonanței, a armoniei muzicale, caracterizată de o simțire discretă și evazivă [...] La Bacovia însă, «scârțâielile» ating urechea ca sunete «înfiorătoare» și frunzele căzătoare produc pe retină imagini «sinistre». **Registrul stilistic** nu poate fi întâmplător, cu atât mai mult cu cât îl întâlnim pretutindeni în *Plumb*.

Nicolae Manolescu, *Despre poezie* (1987)

Simbolismul autentic

- poet care se va sincroniza consecvent cu modalitățile lirice universale
- George Bacovia produce „ruptura de utopia romantică” (Vasile Fanache), delimitându-se de acea poezie a idealizării, specifică romantismului

„*Plumb*”
vol. „*Plumb*” (1916)

Teme și motive simboliste

„... adâncirea lirismului în subconștient, prin exprimarea, pe cale mai mult de sugestie, a fondului muzical al sufletului omenesc”

E.Lovinescu, Istoria literaturii române contemporane (1926-1929)

Natura

înțeleasă ca loc al
corespondențelor,
„pădure de simboluri”

Iubirea

desacralizată, devenită
„amor de plumb”, eros
convertit în *thanatos*

Cadrul urban

„paradisurile artificiale”,
singurătatea, damnarea,
„sfârșitul continuu”

Imaginar poetic
simbolist

Coordonate stilistice ...

folosirea simbolurilor
și a forței de sugestie

„metafizica culorii”
(asociată cu un sentiment
sau cu o stare de spirit)

corespondența dintre
materie și spirit sau
cea dintre interior și
exterior

muzicalitatea interioară a
limbajului, sonoritățile
expresive, dizarmoniile

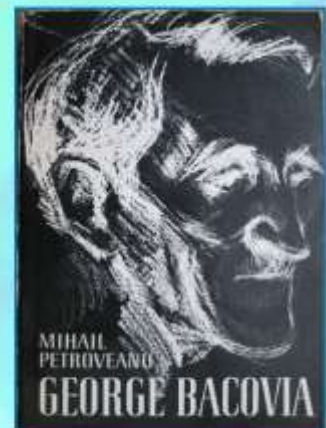
Cei trei „S” (*simbol*,
sugestie, *sinestezie*)

Pornind de la „Plumb”...

- o sinteză a celor mai specifice note
estetice și psihologice ale liricii bacoviene

- ilustrează o viziune crepusculară, „în
esență tragică” (M. Petroveanu)

- elegie existențială cu accente de pastel
simbolist

Note estetice și
psihologice

Secvențe lirice

- **cadrul exterior** (vag, imprecis) ia forma unui *pastel* simbolist
- somnul „adânc” reflectă o **stare agonică**, posibilă ștergere a memoriei

Secvența I

- **spațiu lăuntric**, un tablou amplificat până la grotesc
- „amorul”, „strigătul”, „aripele” sunt motive ce structurează **imaginationul liric**

Secvența a II-a

Expresivitatea limbajului artistic...

Limbaj și semnificație

valorile cumulate ale **imperfectului**: evocativ, descriptiv și durativ

armoniile imitative (verbul onomatopeic „scârțâiau”)

efectul de „**sfârșit continuu**” (Ion Caraion)

paralelismul sintactic (predicat, circumstanțial, subiect, atribut)

Un element saturnian

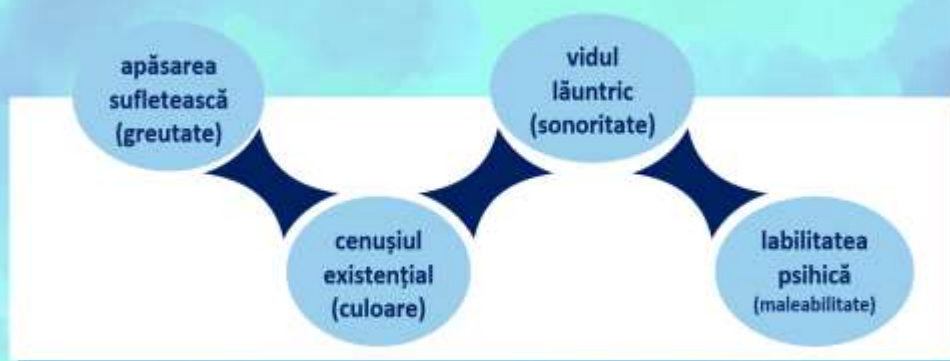

Semnificația titlului

- **titlul** amintește de „Poemele saturniene” ale lui Paul Verlaine, plumbul fiind un agent al disoluției universale
- În științele alchimice, este considerat „apa tuturor metalelor”, care se substituie duratei vieții

Conotații stilistice

Conotații ale titlului ...

Simbol și simbolizare

Simbolurile din prima strofă

florile

simbol al esteticului și al paradiziacului, căzut sub semnul împietririi

cavoul

metaforă a lumii închise, un punct ultim de coborâre pe o scară a imaginarului

01

02

03

04

sicriele

ar putea trimite la sufletul uman golit de esență

vântul

element dinamic, nu sugerează prezența vieții, ci dă întinericului o tentă sonoră macabră

Un vers emblematic

Strofa a doua...

„Dormea întors amorul...” → cheia de semnificație

conștiința lirică pare suspendată între infinit și neant

singurătatea este resimțită ca fior metafizic → strigătul

imaginea luciferică a „aripelor de plumb” → zborul frânt

Modernismul
expresionist

- poet, filosof, dramaturg și eseist, Lucian Blaga a fost o **personalitate polivalentă** a vieții intelectuale interbelice
- creator al unei opere bazate de **supratema misterului**
- evoluția de la **modernismul expresionist** la un **tradiționalism metafizic**

**„Eu nu strivesc corola de
minuni a lumii”
vol. „Pomele luminii” (1919)**

Lirica
de viziune

Particularități moderniste

**01 viziunea subiectivă
asupra lumii
(Weltanschauung)**

**02 lirismul orfic
(identitatea dintre
lume și cântec)**

**03 metaforism și
imagism**

**04 inovațiile prozodice
(ingambamentul,
versul liber cu
metrică variabilă și
ritm interior)**

O cheie
de portativ

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

- poezia prefățează volumul de debut din 1919, fiind o mărturisire artistică și de conduită filosofică

- relevă atitudinea participativă a instanței lirice în raport cu marile taine ale universului, deci o comunicare afectivă totală

O atitudine
protectivă

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Teză-antiteză-sinteză

Secvențe poetice...

- structura poeziei poate fi asimilată unui **demers argumentativ**:
 - ipoteză** → secvența inițială
 - argumentare** în opoziție/antiteză → secvența mediană
 - concluzie** → secvența finală

secvența inițială

planul existenței poetice
(„Eu nu strivesc...”)

secvența mediană

planul retoric („Lumina
altora”/„lumina mea”)

secvența finală

planul concluziei
(„căci eu iubesc...”)

Opțiunea cunoașterii
luciferice

Secvența inițială...

1

sintetizează **convingerile**
poetului cu ajutorul
verbelor negative
(„nu ucid”, „nu strivesc”)
→ **atitudine protectivă**

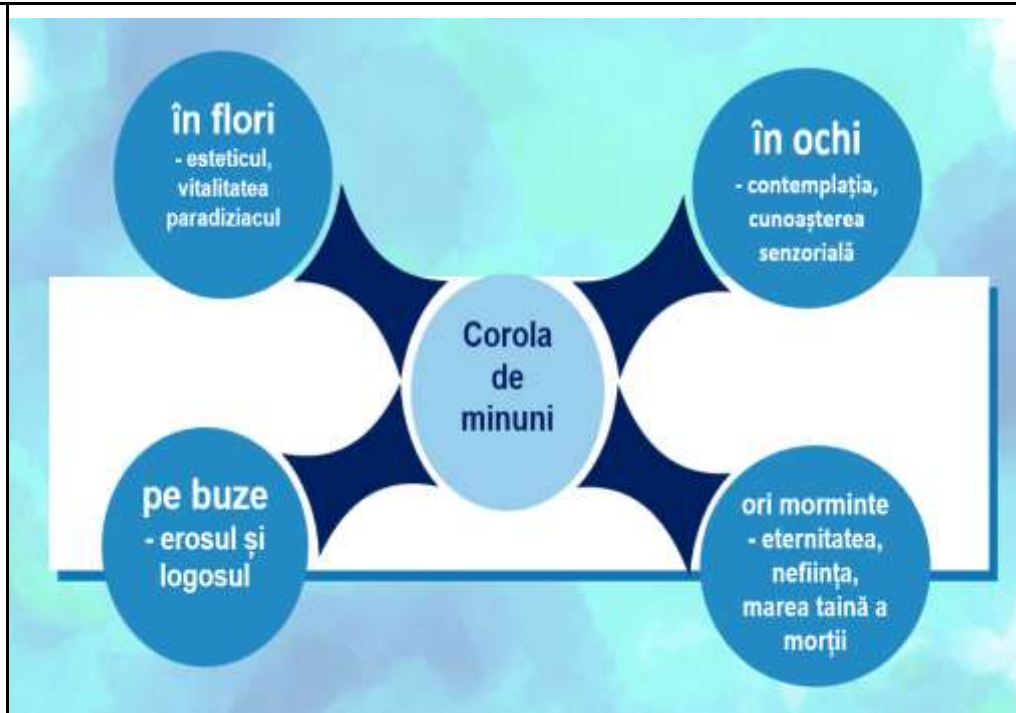
2

sintagma „calea mea”
exprimă ideea unui destin
poetic **asumat în baza**
cunoașterii
luciferice (deci refuzul
celelalte paradiziace)

3

imaginea „**corolei de**
minuni” reflectată în cele
patru simboluri sau
arhetipuri (modele
originare):

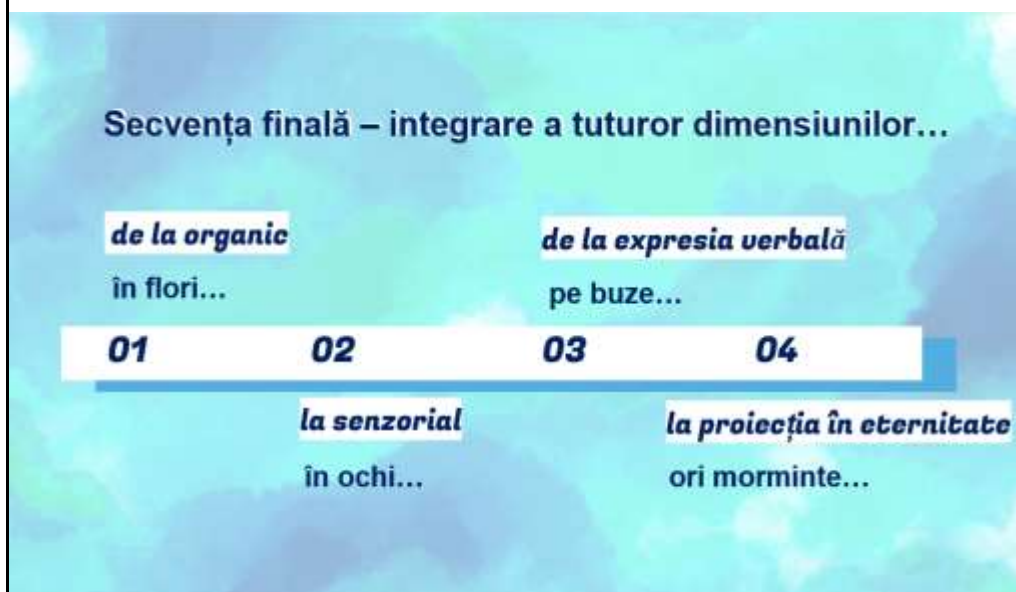
O metaforă
polisemică

O relație
dihotomică

Dimensiuni
integratoare

Revoluția limbajului
artistic

- monument de orgoliu creator, Tudor Arghezi a regândit **canoanele** tuturor formelor literare în care s-a exprimat
- considerat cel de-al doilea mare poet român după Mihai Eminescu, instituie o revoluție a limbajului artistic

„Testament”
vol. „Cuvinte potrivite” (1927)

Modernismul
eclectic

Particularități moderniste...

arta privită ca „meșteșug”,
conversia socialului în estetic

anticiparea „esteticii
urâtului”, dezvoltată
în „Flori de mucigai”

interferența registrelor
lexicale (de limbaj)

„metaforismul
vizionar” (Ioana Em. Petrescu)

Interferența
registrelor stilistice

arhaic
(sarici,
hrisov,
slovă)

popular
(brânci,
plăvani,
sapă, brazdă)

**registre
lexicale**

cult
(datorie,
vioară)

**neologismul
obscur,
perfectul
simplu
regional**

Metaforismul
vizionar

Viziune artistică...

- geneza actului creator este consecința unei revelații, nuntire alegorică între „slova de foc” (înspirația febrilă, harul) și „slova făurită” (efortul depus în numele actului creator)
- poezia presupune simultaneizarea celor două modalități de creație: spontaneitatea artistului și disciplina muncii sale (Șerban Cioculescu).

Denotație vs
conotație

Testament - semnificația titlului

O perspectivă
generaționistă

Legătura organică între generații...

- poezia se constituie ca monolog liric adresat unui fiu spiritual, instituind o perspectivă generaționistă
- dimensiune etică, din perspectiva îndemnurilor adresate urmașilor

Un motiv ordonator:
cartea

Motivul ordonator al cărții...

treaptă

simbol al elevației spirituale,
al înnobilării prin spiritul cărții

cuvinte potrivite

definiția, redusă la esență, a
poeziei, în viziune argheziană

01

02

03

04

hrisovul cel dintâi

legitimează, atestă apartenența
la această „verticală” a istoriei

versuri și icoane/ muguri și coroane/ Dumnezeu de piatră

cuvântul, frumusețea
sacralitatea

Poezia ca ars
combinatoria

Secvențe poetice...

1

vocativul „fiule”
(singularul folosit cu sens
colectiv) trimite la ideea
unei lungi descendențe

2

expresia cea mai radicală
a înnoirii limbajului
artistic: **conversia
socialului** („sapa”,
„brazda”) în **estetic**
(„condeiul”, „călimara”)

3

problema raportului dintre
inspirație și **efort**: Bacovia
își veghea „amorul” cu „aripe
de plumb” atârănânde, în timp
ce Arghezi își contemplă
propria muză („Domnița
suferă în cartea mea”)

Poeta faber și
poeta vates

Idei poetice relevante...

„slova de foc”
cuvântul spontan,
inspirația

„slova făurită”
cuvântul elaborat,
efortul

născută din sentimentul adânc al
revoltei, poezia devine, în final,
depozitarul unei memorii spirituale,
concentrând întreaga suferință a
predecesorilor

Modernismul
ermetic

- ilustru deopotrivă sub numele real, de matematician, dar și sub pseudonimul de poet – Ion Barbu (1895–1961)
- a revoluționat lirica românească printr-o **modernitate paradoxală**, reunind simbolic rigoarea științei cu libertatea artei
- a pornit de la credința că „există undeva, în domeniul înalt al geometriei, un loc luminos unde aceasta se întâlnește cu poezia”

„[Din ceas, dedus...]”
vol. „**Joc secund**” (1930)

Treptele poeziei
barbiene

Expresia poetică...

- se rafinează pe parcursul unor **etape distincte de creație**, iar cine ia un prim contact cu opera lui Ion Barbu poate rămâne uimit de succesiunea atât de rapidă a trei maniere poetice diferite.

Tudor Vianu, *Introducere în opera lui Ion Barbu* (1935)

parnasiană

Munții, Banchizele,
Copacul, Umanizare

baladesc-orientală

ciclul Isarlâk,
Domnișoara Hus

ermetică

Ritmuri pentru nunțile
necesare, **Joc secund**

De la *hermetism* la
ermetism

Un ermetism de dificultate filologică... (G. Călinescu)

mântuit azur

culoarea albastră și
limpede a mării

01

02

nadir latent

punct astronomic
diametral opus zenitului

03

04

(cirezi) agreste

câmpenesc, rural,
campestru, bucolic

harfe resfirate

instrument muzical
(lira lui Orfeu)

Un text
programatic

Artă poetică...

Volumul *Joc secund* din 1930 se deschide cu **[Din ceas, dedus...]**, poezie programatică (*ars poetica*) al cărei titlu va fi înlocuit ulterior cu cel al volumului, din rațiuni editoriale.

Aspirația către
poezia pură

Particularități moderniste...

01 **intelectualizarea
limbajului**

02 **tendința paradoxală de
a revela și de a încifra
mesajul poetic**

03 **depredicativizarea
sintactică**

04 **aspirația către
„poezia pură”**

O formă de
narcisism

Viziunea asupra poeziei...

„Versul căruia ne închinăm se dovedește a fi o dificilă libertate: lumea purificată până a nu mai oglindi decât **figura spiritului nostru**”

În concepția lui Ion Barbu, lumea intră, prin *oglinadă*, **simbol al transcendenței**, într-o stare de grație („mântuit azur”), purificându-se.

Interpretări
canonice

Argumentul autorității...

„Iată o cugetare clară, în limbaj dificil, **arta poetică** a liricului: **Poezia** (*adâncul acestei calme creste*) este **o leșire** (*dedus*) din contingent (*din ceas*) în pură gratuitate (*mântuit azur*), **joc secund**, ca imaginea cirezii răsfrântă în apă. E un **nadir latent**, o oglindire a zenitului în apă, o sublimare a vieții în retorsiune.”

Dinspre zenit către
nadirul latent

- construită printr-o **depredicativizare** sintactică (participiile „dedus” și „intrată”, gerunziul „tăind”)

secvența inițială

- asemenea unui Orfeu modern, poetul **reface unitatea lumii prin cântec**

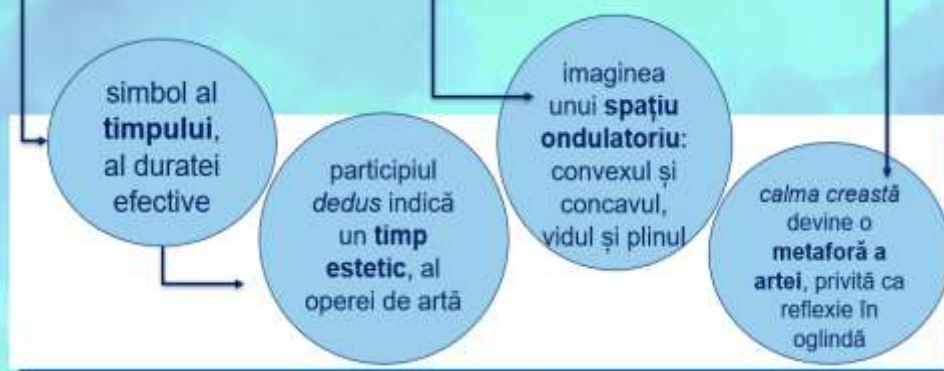
- eliberată de sub povara Timpului, **realitatea se spiritualizează**, devine „mântuit azur”

secvența finală

- poezia nu este doar arhitectură sonoră, muzică încorporată în limbaj, ci și lirism pur, absolut

Un spațiu
ondulatoriu

Din ceas dedus, adâncul acestei calme creste...

Extinderi sau dezvoltări ale activității	<p>În afara grilei de evaluare a profesorului privind notarea individuală a activității fiecărui membru care a redactat și susținut studiul de caz, este necesar și un scurt exercițiu de evaluare, aplicat la nivelul întregii clase, care poate fi realizat după metoda SINELG (<i>Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și Gândirii</i>). Elevii pot demonstra implicarea lor activă, urmată de un minim proces de reflecție pe marginea cunoștințelor asimilate:</p> <div><h3>Exercițiu de autoevaluare</h3><table><tr><th></th><th>Informații pe care le știam</th><th>Informații pe care nu le cunoșteam</th><th>Informații diferite de ceea ce știam</th><th>Ce trebuie să mai aprofundez</th></tr><tr><td>George Bacovia</td><td>" + "</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Lucian Blaga</td><td></td><td></td><td>" ≠ "</td><td></td></tr><tr><td>Tudor Arghezi</td><td></td><td>" √ "</td><td></td><td>" ! "</td></tr><tr><td>Ion Barbu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table></div>		Informații pe care le știam	Informații pe care nu le cunoșteam	Informații diferite de ceea ce știam	Ce trebuie să mai aprofundez	George Bacovia	" + "				Lucian Blaga			" ≠ "		Tudor Arghezi		" √ "		" ! "	Ion Barbu				
	Informații pe care le știam	Informații pe care nu le cunoșteam	Informații diferite de ceea ce știam	Ce trebuie să mai aprofundez																						
George Bacovia	" + "																									
Lucian Blaga			" ≠ "																							
Tudor Arghezi		" √ "		" ! "																						
Ion Barbu																										
Bibliografie generală	<ul style="list-style-type: none">✚ CRĂCIUN, Gheorghe, <i>Aisbergul poeziei moderne</i>, editura Polirom, Iași, 2017;✚ CROHMĂLNICEANU, Ovid S., <i>Literatura română între cele două războaie mondiale</i>, vol. II, editura Minerva, București, 1972;✚ ILIE, Emanuela, <i>Didactica limbii și literaturii române</i>, ed. Polirom, Iași, 2020;✚ MANOLESCU, Nicolae, <i>Metamorfozele poeziei. Metamorfozele romanului</i>, editura Polirom, Iași, 1999;✚ PAMFIL, Alina, <i>Didactica literaturii. Reorientări</i>, editura Art, București, 2016;✚ PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu, <i>Enciclopedia metodelor de învățământ</i>, editura Polirom, Iași, 2024;✚ SCARLAT, Mircea, <i>Istoria poeziei române</i>, editura Minerva, București, 1982;✚ ZAMFIR, Mihai, <i>Scurtă istorie. Panorama alternativă a literaturii române</i>, ediția a II-a, revăzută și adăugită, editura Polirom, Iași, 2021;✚ Biblioteca Națională a României, www.bibnat.ro;✚ Biblioteca Digitală a Bucureștilor, http://digitool.bibmet.ro;✚ Muzeul Național al Literaturii Române, www.mnlnr.ro.																									
III. Comentarii și observații																										
Alte aspecte utile cu privire la activitatea de învățare propusă	<p>Activitatea poate fi realizată și în ideea unei pregătiri eficiente a probei de <i>limba și literatura română</i>, care vizează competențele de receptare și de producere a mesajelor scrise și conținuturile asociate acestora. Așa cum este specificat, programa școlară în vigoare nu implică studiul monografic al <i>autorilor canonici</i>, ci studierea a cel puțin unui text din opera acestora. Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze, în mod aprofundat, cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici. Tematica <i>studiilor de caz</i> din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare, pe marginea diferitelor texte.</p>																									

2. BENEFICIILE ÎNVĂȚĂRII ÎN FORMAT *BLENDED-LEARNING*

Spre deosebire de eLearning, partea online a instruirii nu înlocuiește procesul de predare-învățare-evaluare organizat în format fizic (față în față) cu un profesor. Profesorii încorporează tehnologia pentru a îmbunătăți experiența de învățare a elevilor și pentru a extinde înțelegerea anumitor subiecte/ conținuturi.

În afară de exemplele de activități de învățare în format blended-learning oferite, menționăm și alte modalități de organizare a procesului instructiv-educativ în format mixt. De exemplu, profesorii pot partaja în timpul orei de curs un link către un videoclip și le pot da ca sarcină elevilor să-l vizioneze acasă și apoi să trimită analiza pe care au realizat-o prin e-mail profesorului. În contextul activității față în față, elevii vor discuta aceste aspecte în cadrul orei.

Critica de specialitate oferă mai multe exemple despre modul în care funcționează învățarea mixtă (blended-learning).

Activitate	Abordare față în față	Învățare mixtă (blended-learning)
Elevii lucrează pe grupe la diferite proiecte	Elevii se întâlnesc într-o sală de clasă pentru a lucra împreună la proiect.	Elevii folosesc grupuri de comunicare tip messenger, comunități online, iar responsabili de grupe planifică, lucrează și controlează fluxul discuțiilor pe grupurile de comunicare. Elevii utilizează, de asemenea, opțiunea de partajare a fișierelor de tipul Google Docs, pentru a colabora și a realiza feedbackul asupra proiectului.
Evaluare	Elevii scriu eseuri și susțin teste intermediare și examene finale.	Progresul elevilor este evaluat prin datele colectate în urma activității lor. Elevii pot completa chestionare, pot susține teste online, pot, de asemenea, trimite articole în format digital și pot participa la evaluările colegilor.

Învățarea mixtă/ în format blended-learning nu înseamnă doar instruire live, completată cu resurse online suplimentare de către profesor.

Care este diferența dintre învățarea în format hibrid și cea mixtă? Aceste două abordări au fost adesea considerate, în mod eronat, sinonime.

În învățarea de tip hibrid, profesorul livrează materiale elevilor, dintre care unii participă la curs în format fizic, în timp ce alții se alătură cursului virtual/ online de acasă. În acest caz, profesorul va predă elevilor din online și celor aflați în spațiul sălii de clasă, în același timp, folosind instrumente precum hardware și software pentru conferințe video.

Învățarea mixtă, pe de altă parte, combină predarea față în față cu metodele de învățare online. Deci, elevii pot asculta o prelegere într-o sală de clasă și apoi pot susține un test online chiar în sala de curs sau de acasă.

Specialiștii au făcut adesea asocierea cu o mașină care funcționează hibrid și cu un blender. Mașina combină două tipuri de combustibil, la fel cum învățarea de tip hibrid combină două tipuri de medii de învățare. Pe de altă parte, un blender amestecă orice ai pus în el și, în mod similar, învățarea mixtă (blended-learning) combină mai multe tipuri de conținut de învățare.

Iată câteva dintre avantajele învățării mixte (blended-learning) pentru elevi și școli, așa cum sunt menționate de specialiștii în domeniu:

- mediu de învățare mai sigur (reduce numărul de ore petrecute împreună de elevi offline, oferind totuși comunicare live);
- procesul de învățare interactiv (elevii pot învăța aceleași informații pe care le primesc de la profesor în sala de curs, accesându-le direct, participând la o simulare de dialog, urmând un curs asemănător unui joc etc.);
- autonomia elevului (accesarea informațiilor de către elevi oricând doresc și de câte ori au ocazia să facă acest lucru);
- o implicare mai mare a elevilor (oportunități oferite de instrumentele digitale folosite de către elevi);
- o mai bună înțelegere a conținuturilor predate (unul dintre cele mai populare modele de învățare mixtă, numit „clasă inversată”, are ca rezultat o mai bună înțelegere a cunoștințelor prin faptul că elevii studiază singuri toate materialele teoretice în ritm propriu și exersează noi cunoștințe și abilități în afara clasei);
- analize detaliate (sistemul de management al învățării poate prelua parțial rolul profesorului. pe baza progresului elevului, profesorul va putea vedea parcursul acestuia: este pregătit să meargă mai departe, să revizuiască unele conținuturi etc.).

Iată câteva modele de învățare mixtă/blended-learning pe care le găsim în critica de specialitate:

1. Model de orientare față în față

Acest model este cel mai apropiat de instruirea clasică, derulată în sala de clasă. Conform acestui model, nu toți elevii vor urma cursuri online suplimentare, ci doar aceia care au nevoie, fiind un model care se axează pe nevoile individuale ale elevilor.

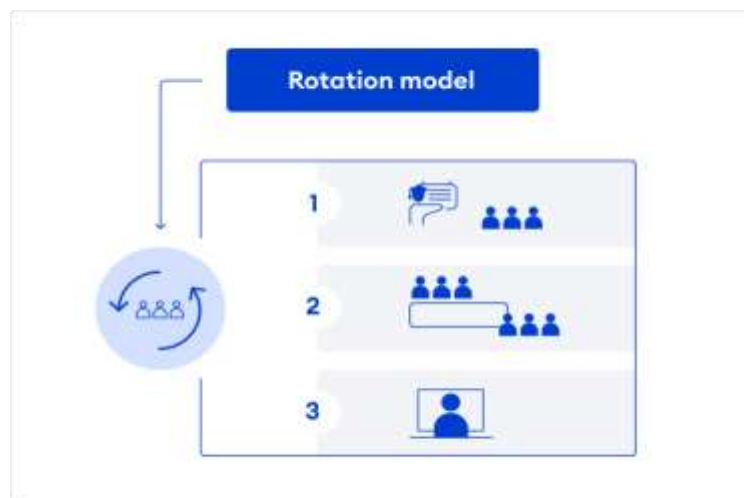
2. Model de orientare online

Acest model este opusul studiului în format fizic, deoarece se bazează în întregime pe livrarea în format digital a instruirii. Această abordare combină atât formarea sincronă (seminare web live, cursurile față în față etc.), cât și formarea asincronă (studiul propriu-zis al cursurilor online). Cu modelul de orientare online, de obicei, nu este nevoie de întâlniri față în față, dar acestea pot fi organizate dacă este necesar, dacă elevii le solicită/dacă profesorul constată anumite disfuncții etc.

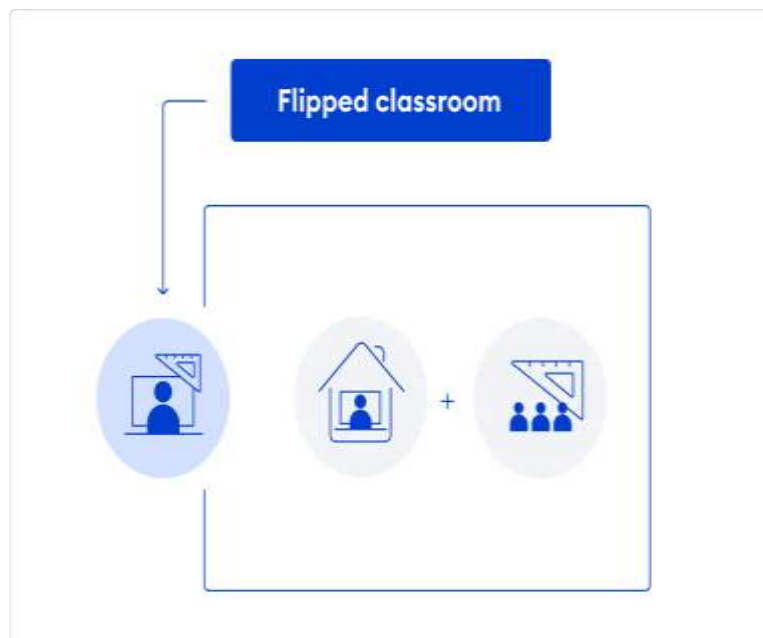
3. Model de rotație

Acest model implică împărțirea unui grup de elevi în grupuri mai mici pentru a efectua diferite tipuri de sarcini, în diferite etape. Unele activități sunt online, iar altele sunt realizate individual. Acest model favorizează elevii care, de obicei, au/ practică diferite stiluri de învățare.

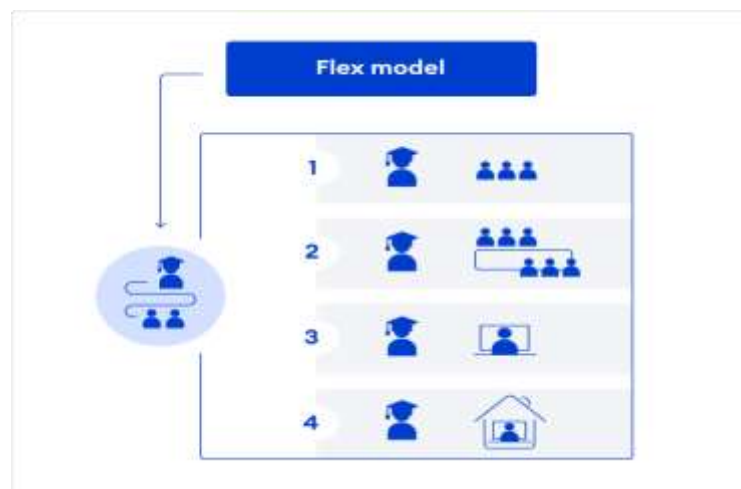
4. Clasă inversată

Acest model merge pe principiul: „învățare online, aplicație offline”. Astfel, prelegerile și temele practice sunt inversate. Elevii studiază conținuturile noi acasă, înainte de curs, iar timpul petrecut în clasă este dedicat învățării active și aplicării abilităților nou asimilate. Aceasta poate fi realizată sub formă de discuții, studii de caz sau proiecte. Sarcina profesorului este de a ghida elevii răspunzând la întrebări și sprijinindu-i în aplicarea anumitor concepte.

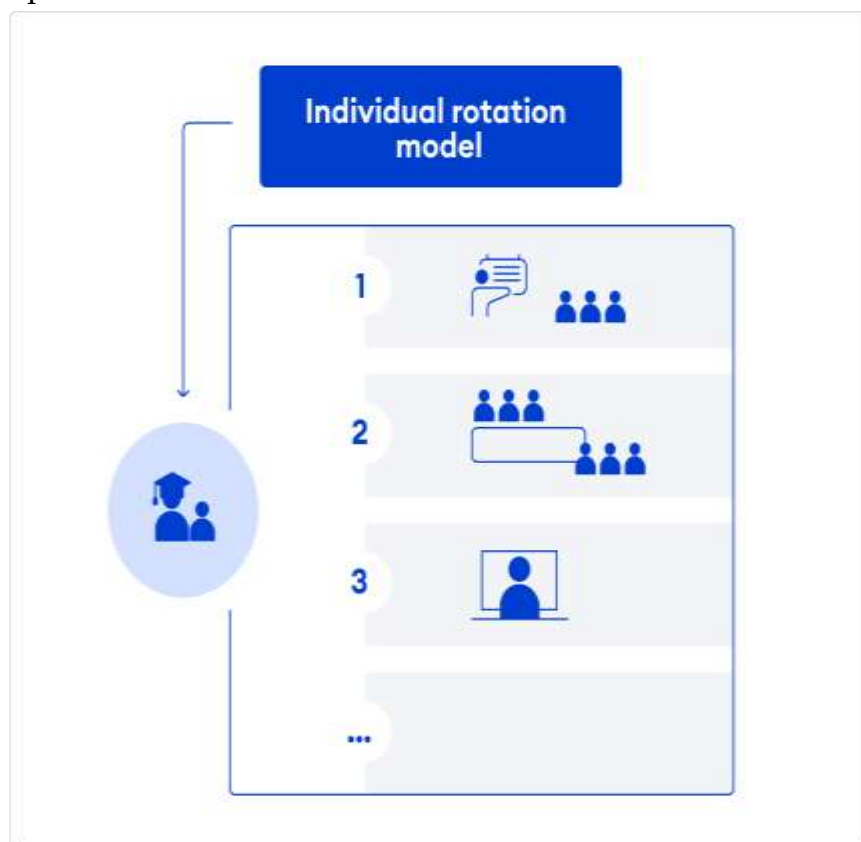
5. Modelul Flex

Modelul Flex permite elevilor să aibă control asupra învățării lor. Astfel, ei pot trece de la o activitate la alta în funcție de nevoile lor. Activitățile pot fi atât online, cât și offline. Profesorii sunt întotdeauna în sala de clasă pentru a instrui și a ajuta elevii, dacă este necesar.

6. Model de rotație individuală

În acest model, elevii se mută dintr-un loc în altul, iar profesorul sau un algoritm special stabilește parcursul individual de urmat.

Specialiștii recomandă următorii pași pentru a implementa la nivelul clasei/ școlii blended-learning:

- stabilirea obiectivelor pentru învățarea mixtă;
- alegerea unui model de învățare mixtă;
- obținerea instrumentelor potrivite pentru a crea și a livra conținut.

Având în vedere flexibilitatea unui demers didactic în format blended-learning, instrumentul de creație ar trebui să permită profesorilor să creeze și să actualizeze rapid materialele de eLearning. Specialiștii recomandă *iSpring Suite*. Acesta funcționează ca un program de completare PowerPoint, astfel încât interfața este familiară și profesorii pot începe să creeze conținut imediat, fără o instruire prealabilă.

Cu *iSpring Suite* profesorii pot să:

- creeze cursuri online captivante, bazate pe diapozitive;
- creeze chestionare și teste interactive cu 14 tipuri de întrebări;
- înregistreze și să editeze tutoriale video;
- creeze simulări de dialog;
- îmbunătățească materialele teoretice cu interacțiuni deja realizate.

Pe de altă parte, *sistemele de management al învățării (LMS)* sunt folosite pentru a găzdui materiale de instruire, pentru a le livra elevilor și pentru a genera rapoarte care ajută profesorii să vadă dacă instruirea este bine realizată. Unele LMS-uri pot oferi elevilor doar cursuri online (învățare asincronă); alte soluții permit desfășurarea de sesiuni de instruire online live. În plus, există unele LMS-uri care permit profesorilor să planifice și să monitorizeze participarea la sesiuni offline. Astfel de LMS-uri multifuncționale se potrivesc perfect pentru învățarea în format blended-learning.

Reproiectează-ți mediul de învățare!
Practică blended-learningul cu răbdarea cuvenită!

Când vorbim despre digitalizare, unele dintre primele exemple care ne pot veni în minte sunt Amazon sau Uber, unde tehnologia online a schimbat piața. În același timp, aceste servicii online sunt strâns legate de experiența offline a utilizatorului. La fel este și învățarea în format blended-learning care necesită găsirea unui echilibru între instruirea realizată în spațiul sălii de curs și eLearning.

Cu toate acestea, nu putem spune care dintre cele trei tipuri de învățare (offline, online sau blended learning) este cel mai potrivit, dar, evident, cea mai eficientă instruire este aceea centrată pe elev.

Bibliografie:

<https://www.ispringsolutions.com/blog/blended-learning-a-primer/amp>

Activitate didactică în sistem blended-learning, clasa a XII-a

Competențe specifice	2.1. Adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și interpretării personalizate
Organizare	<p>Etapa asincron</p> <p>Elevii primesc, prin intermediul aplicației Google Classroom, Adservio sau prin oricare alta, utilizată în mod recurent ca mediu comunicațional și educativ, o sarcină de lucru: pornind de la citatul <i>Pretutindeni și în toate este poezie, ca și cum omul și-ar purta capul cuprins într-o aureolă de icoană. Toate lucrurile naturii și ale omului și toate vietățile poartă țandăra lor de aureolă, pe dinafară sau pe dinăuntru. Arghezi, Ars poetica</i> –să noteze impresiile/emoțiile pe care acesta li le provoacă, referindu-se la mesajul său.</p> <p>Etapă față în față</p> <p>Etapa față în față are loc în sala de clasă și este modelată ERR(E).</p> <p>Etapă asincron</p> <p>Pentru etapa de extindere, se poate stabili o sarcină de lucru anunțată la finalul lecției.</p>
Resurse de lucru	<p>– fișele de lucru</p> <p>– aplicațiile Google Classroom, Adservio, Zoom, Padlet</p>
Parcurs didactic: Activități de învățare/evaluare	<p>Demers asincron (aproximativ 20') – activitate individuală, cu o zi înaintea lecției</p> <p>– lectura citatului;</p> <p>– răspunsul la cerința de a nota impresiile/emoțiile trăite la lectura citatului.</p> <p>Lecția: demers sincron (50') – activitate frontală alternată cu activitate pe grupe</p> <p>Evocare (5'):</p> <p>În etapa de evocare, profesorul va solicita elevilor să își scrie prenumele pe bucăți de hârtie colorată și să deseneze un simbol care îi reprezintă, realizând desenul cu mâna stângă. Elevii vor discuta în perechi pe baza simbolurilor și a motivării legăturii dintre simbolul ales și trăsăturile personale, respectiv despre dificultatea utilizării mâinii stângi. Timpul estimat pentru această etapă este de 10 minute.</p> <p>Realizarea sensului – (40'):</p> <p>În realizarea/constituirea sensului elevii sunt solicitați să indice surse de inspirație poetică, în mod tradițional considerate potrivite/surse pe care poezia tradițională și clasică le consideră nepoetice. Apoi, profesorul recită poezia <i>Flori de mucigai</i>, de Tudor Arghezi. Pentru două minute, elevilor li se</p>

solicită să noteze impresia de lectură:- elevii răspund în scris la întrebările: La ce m-a făcut să mă gândesc? Ce nedumeriri am în legătură cu textul citit? (scrierea liberă).

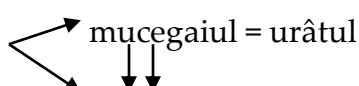
Înțelegerea aprofundată a textului va conține o primă secvență, în care, prin dialog frontal, profesorul clarifică două aspecte:

semnificațiile titlului 2'

Care sunt termenii definitorii ai titlului ? – două substantive

sintagmă oximoronică – florile - termen regent

de mucigai - atributul său, cu valoare calificativă (termen subordonat)

florile = frumosul (stihuri)

Elemente de prozodie:

- Strofele: două strofe, asimetrice, prima polimorfă, a doua catren,
- ritm/măsură neregulate
- rima împerecheată (inovația la nivelul rimei, datorată părților de vorbire diferite puse în raport: substantiv-adjectiv, substantiv-prepoziție, substantiv-adverb, substantiv-verb)

În a doua secvență, elevii sunt împărțiți în patru grupe.

Fiecare grupă primește o coală cu sarcina de lucru (activitate pe grupe).

Anexa 1

Profesorul va trece pe la fiecare grupă și va oferi explicații suplimentare.

Sarcinile de lucru vizează nivelurile morfo-sintactic, lexical și stilistic/expresiv ale textului.

Raportarea grupelor 7'

Fiecare grupă va pregăti răspunsurile pe coli, care vor fi afișate și explicate/completate. Fotografii ale acestor rezultate vor fi încărcate în Padlet.

Dialog euristic, pe fiecare enunț, spre a scoate în evidență semnificațiile ce se desprind, pornind de la ce au redactat elevii pe coli. **Anexa 2**

Reflecție (10')

- Realizarea unei definiții a poeziei pe baza textului studiat; notarea individuală a unei caracteristici a poeziei, listarea caracteristicilor - (ciorchine semidirijat)
- Concluzii: poezie despre actul creației = artă poetică

Creația: dimensiunea suferinței, a demoniului, a răului(mușgai)
transfigurat = flori

Estetica urâtului

Etapă asincron

	<ul style="list-style-type: none"> • Redactarea unui eseu de 2 pagini în care să demonstreze valoarea de artă poetică modernă a poeziei studiate, pornind de la citatul: „<i>Mai violent decât până acum, anormalitatea se anunță ca principiu al poeziei moderne, o dată cu una din cauzele ei: iritarea împotriva banalului și tradiționalului [...]. Noua «frumusețe», care poate coincide cu urâtul, își dobândește neliniștea prin includerea banalului – o dată cu deformarea în bizar – și prin «împletirea oribilului cu bufonescul»[...]</i>” (Hugo Friedrich, <i>Estetica urâtului</i>, în <i>Structura liricii moderne</i>, București, Editura Univers, 1987) <p>Rezultatele pot fi încărcate pe Padlet sau pe orice platformă on-line, iar câțiva elevi le pot prezenta la începutul orei următoare.</p>
--	---

ANEXA 1

Grupa I

Enunț 1

- morfo-sintactic

Subiect (cine este acesta?):

Predicatul (acțiunea) :

Obiectul - c.d.:

Nivelul lexical substantival:

Nivelul adverbial :

Nivelul adjectival :

- nivelul stilistic

Substituția:

Enumerația:

Enumerația negativă:

Imagini:

Grupa a II-a

Enunț 2-
morfo-sintactic

Subiectul:

Predicatul, verbul și valoarea sa semantică:

Regimul substantival:

Regimul adverbial:

Regimul sintactic, topica:

nivelul stilistic

Enumerația, rolul prepoziției *fără* (conținutul ei semantic):

Opoziția temporală:

Tautologia stilistică (o posibilă explicație a utilizării ei):

Topica, efectul obținut (comparați topica obișnuită cu cea poetică):

Arhaismul, efectul obținut:

Grupa a III.a

Enunț 3-
morfo-sintactic

Valoarea lui *când*:

Subiect 1, subiect 2 (raportul dintre ele):

Determinantul adjectival al subiectului 1 (valoarea lui):

Predicate:

Conj. *și* (ce marchează)

Topica, efectul obținut:

nivelul stilistic

Metafora:

Inversiunea (efectul asupra ritmului):

Grupa a IV-a

ENUNȚURILE IZOLATE, FINALE

-morfo-sintactic

Enunț inițial (subiect, predicat):

Predicate verbale:

Conj. *și* (ce marchează):

Regimul adverbial:

Regimul adjectival:

nivelul stilistic

Înlocuiți punctele cu virgule. Observați, prin comparație, efectul obținut prin utilizarea punctului:

Repetiția (rolul, efectul):

Imaginea auditivă și de mișcare:

Comparația:

ANEXA 2

Enunțul I

Incipitul abrupt, datorat substituției *florile-le*

Seria enumerativă surprinde

spațiul scrierii: pe tencuială, pe un părete de firidă goală

timpul scrierii: pe întuneric (noaptea)

modalitatea scrierii: cu unghia, în singurătate, cu puterile neajutate

unde – claustrare, închidere, limitare, dar și nou proces de civilizare

când – **cum**(noaptea, în singurătate) == senzații sumbre, de angoasă, spaimă a neantului (față de deschiderea prin vis a romanticilor)

cum – cu unghia == impulsul primar/implicarea ca ființă/actul volitiv/chinul

cum – în singurătate, cu puterile neajutate == seria enumerativ-simbolică, animalele evangheliștilor (Dionisie din Furna): absența forței, a regalității, a transcendenței, refuzul jertfei== neasistat de har, lepădat.

Timpul – cronologia : an–acum, anulat prin prepoziția *fără* – acum = totdeauna

de groapă=moarte

de sete, de foame=lipsa } senzația sumbră, de gol, de neant

Enunțul al II-lea

Regim al vieții și al morții, minor în comparație cu cel al Logosului divin, cu valoare absolută (evangheliștii)

Regimul minor, al lipsei și al golului, condensat la nivelul *stihului* = spiritualizare – prin cuvânt capătă ființă, se în-ființează

În corelație cu anularea timpului cronologic, văzut ca durată, stihurile capătă dimensiunea *ființării în absolut*

Enunțul al III-lea

Când: odată, nu mai știu când, demult

Unghia-instrument al scrierii: impulsul primar/cu însăși ființa/ instrument imperfect

Îngerească – harul asistența divină

procesul evolutiv (temporal) dimensionat involutiv (calitativ)- s-a tocit...

necunoașterea = ruptura, desprinderea, absența transcendenței resimțită organic

Enunțurile izolate, finale

Enunțul inițial circumscrie o existență (prin verbul *era*). La nivel simbolic, existența este receptată ca non-existență (întuneric)

Ploaia-ca semn al exteriorului ostil este receptată auditiv ca agresiune

Mâna – ghiară = secarea, pierderea funcției spirituale

Regimul verbal concentrat în jurul actului creației-*să scriu* : sub semnul agresiunii(bătea afară) al suferința (mă durea), al neputinței evitării suferinței(neputincioasă să se strângă), actul creației apare ca imperativ lăuntric: *m-am silit*

Mâna stângă este cea demonică, în opoziție cu cea îngerească.

Material propus de prof. Horia Corcheș

3. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI EDUCAȚIA MEDIA

Există o legătură evidentă între scopul educației media și cel al disciplinei limba și literatura română, ambele urmărind dezvoltarea abilității oamenilor de a accesa, înțelege, crea și evalua în mod critic diferite tipuri de mesaje, inclusiv media. Tocmai de aceea, infuzarea curriculumului disciplinei cu elemente ce țin de educația media este firească și aduce un plus demersului de dezvoltare a abilităților de comunicare. Mai mult, structura programelor pentru disciplina limba și literatura română le permite profesorilor să caute soluțiile optime pentru organizarea parcursului didactic, oferindu-le autonomie în corelarea conținuturilor, în ordinea abordării acestora, în structurarea unităților de învățare și libertate în ceea ce privește modul de structurare a competențelor generale și specifice. În acest context, elementele de educație media trebuie înțelese ca parte integrantă, organică a predării limbii române, nu ca un corp străin, ca o sarcină suplimentară în spatele profesorului. Educația media oferă oportunități de a conecta conținutul programei, inclusiv conținuturile canonice, cu universul mediatic, mai apropiat elevilor, mai palpabil și, ca atare, mai ușor de înțeles și cu care se pot naște mai lesne conexiuni care să faciliteze învățarea.

În plus, inserarea elementelor de educație media în orele de limbă și literatură română asigură și o expunere ritmică, pe o durată care acoperă toți cei patru ani de liceu, a tuturor elevilor, ceea ce contribuie la succesul dezvoltării competențelor dorite.

O analiză comparativă a programei pentru disciplina limba și literatura română pentru clasa a XII-a și a competențelor vizate de educația media a relevat legătura organică dintre acestea, așa cum reiese din tabelul care urmează.

Competențe specifice	Conținuturi	Elementele specifice educației media
1.1. Aplicarea achizițiilor lingvistice în receptarea mesajelor orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în reliefarea mesajului	Tipuri de discurs: publicistic și politic	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea rolului mass-media și al informației în democrație (cu tot ce presupune) • Înțelegerea conținutului mass-media și a utilizărilor acesteia (cu tot ce presupune) • Accesarea informației eficient și eficace • Evaluarea critică a informațiilor și a surselor de informații • Înțelegerea contextului socio-cultural al conținutului mediatic
1.3. Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog, în vederea realizării unei comunicări eficiente și personalizate	Ascultare activă; Exprimarea opiniei; Conversație; Dezbateri; Monolog informativ și argumentativ; Prezentare orală a rezultatului unor documentări; Regulile unui dialog/unei polemici civilizate	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretare și realizare de conexiuni între textele din mass-media, context și valorile proiectate de media • Demonstrarea abilității de a examina și de a compara • Utilizarea unei game largi de „texte” mass-media, cu scopul de a-și exprima ideile prin multiple medii (de exemplu: presă tipărită, online, audiovizuale)

4.1. Adecvarea tehnicilor și strategiilor argumentative la situații de comunicare diverse (scrise sau orale)	Dezbateră în spațiul public și în spațiul privat; Eseul argumentativ	<ul style="list-style-type: none"> Demonstrarea capacității de a evalua în mod critic conținutul mass-media și mesajele primite sau create de aceasta în contextul cetățeniei democratice și al diversității culturale
--	---	---

Comprehensiunea și interpretarea textelor literare au de câștigat prin infuzarea activităților de învățare dedicate acestora cu elemente ce țin de educația media.

Realizarea infuziei curriculare la nivelul disciplinei se realizează respectând, de regulă, următorii pași:

- identificarea competenței specifice din program;
- identificarea conținutului asociat competenței, abordat în cadrul activității;
- identificarea competenței media care corespunde competenței specifice și conținutului selectat (de exemplu producere de texte media);
- construirea demersului didactic astfel încât să permită formarea/dezvoltarea competenței specifice (care se suprapune pe competența media) prin vehicularea conținutului selectat.
- aplicarea demersului.

Este important ca infuzarea curriculară să fie un proces firesc, să se realizeze cu naturalețe, nefiind necesar ca elevilor să li se atragă atenția că în acel moment sunt educați media. Pe măsură ce profesorul se familiarizează cu conceptele/instrumentele esențiale pentru a structura competențe media, va începe să treacă textul nu doar prin filtrul estetic, ci și prin cel al literaturii media.

Exemplu de activitate didactică pentru infuzarea curriculară la nivelul disciplinei cu elemente de educație media

Literatura aservită ideologiei comuniste

Titlu activitate: Literatura aservită ideologiei comuniste

Concepte-cheie din domeniul educației media: cenzura, libertatea de exprimare, limitele libertății de exprimare

Concepte cheie din domeniul disciplinei (dacă este cazul): Curente culturale / literare – context istoric, social-politic, evenimential; literatura aservită ideologiei comuniste

Relevant pentru: Cenzura. Libertatea de exprimare. Informații. Situația în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare

Motivația (de ce?)

Lecția este relevantă pentru identificarea mecanismelor care au stat la baza construcției unei societăți opresive în perioada comunistă și, prin extensie, pentru conștientizarea pericolelor care pot apărea în societate prin încălcarea unor drepturi ale omului.

Rezultate așteptate:

- vor înțelege diferențele dintre libertatea de exprimare și cenzură;
- vor cunoaște diferențele dintre drepturi absolute și drepturi relative;
- vor cunoaște mecanismele prin care funcționa cenzura în perioada postbelică;
- vor putea să disocieze între libertatea de exprimare și limitările necesare ale acesteia
- vor fi capabili să se raporteze critic la eventuale tendințe actuale de limitare a liberății de exprimare

Tema (ce?): Literatura aservită ideologiei comuniste

Descriere (cum?)

Lecția se va constitui într-un demers coordonat, de comprehensiune de text, de descoperire, de analiză și de sinteză, prin activități individuale ale elevilor, prin dialog euristic și prin secvențe de prelegere intensificată.

Evocare

Discuție liberă pornind de la întrebările lansate de profesor:

Amintiți-vă o situație în care vi s-a interzis să spuneți ceva ce voi considerați adevărat?

Cum v-ați simțit?

Realizarea/Constituirea sensului

1. Metoda SINELG:

Citiți textele de mai jos (Anexa), utilizând metoda SINELG:

P asta știu

+ asta nu știu, am aflat

- asta infirmă ceea ce știu

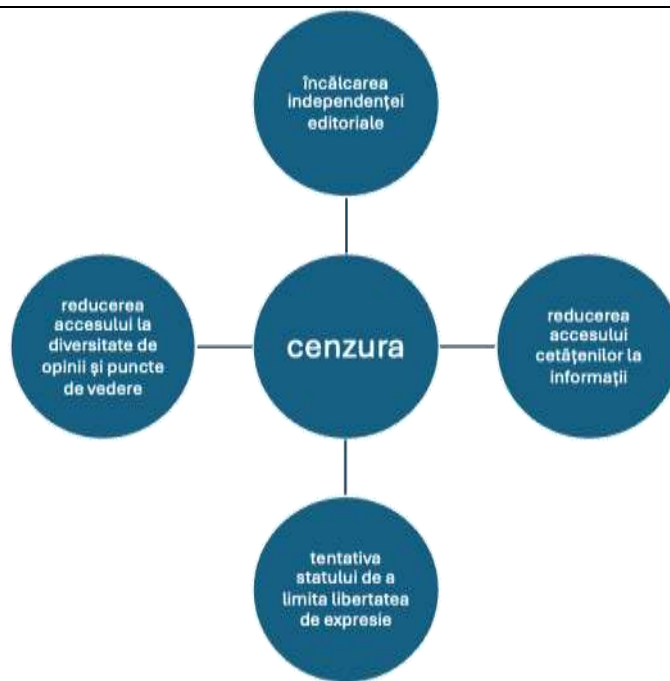
? am nevoie de lămuriri

Discuție despre textele citite, lămuriri legate de semnele utilizate de elevi.

2. Care este cuvântul care vă vine în minte după lectura acestor texte?

Se identifică termenul *cenzură*.

Profesorul propune elevilor să definească cenzura.

Dialog liber: Să ne imaginăm că trăim într-o societate distopică, în care libertatea de exprimare este restrânsă sau limitată: cum ar arăta viața ta fără libertate de exprimare? Ce ți-ar lipsi cel mai tare?

Profesorul propune exemple de state în care există cenzură și explică în ce fel funcționează aceasta.

3. Problematizare: Ce înseamnă pentru voi libertatea de exprimare?

Pe baza etapelor parcurse până acum din lecție, elevii formulează răspunsuri.

Prelegere intensificată/prezentare ppt: Libertatea de exprimare.

Libertatea de exprimare este garanția celorlalte drepturi.

- Libertatea de exprimare este un drept fundamental al omului
- Consfințită de:
 - ☐ Declarația Universală a Drepturilor Omului
 - ☐ Pactul Internațional pentru Drepturile Civile și Politice
 - ☐ Convenția Europeană a Drepturilor Omului
 - ☐ Constituția României (Art. 30 și 31)
 - ☐ Legile naționale (Cod Civil, legea Audiovizualului)
 - ☐ Coduri de conduită

Drepturile omului se împart în două categorii:

absolute – cele care nu pot fi limitate sau suspendate în nicio circumstanță, nici măcar în timp de război.

Exemple: Dreptul de a nu fi supus pedepsei cu moartea

- Dreptul de a nu fi supus sclaviei
- Dreptul de a nu fi supus torturii sau pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante
- Dreptul de a nu fi condamnat fără lege/retroactiv
- Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă

relative - cele cu privire la care se prevede posibilitatea unor limitări ale aplicării. Sunt drepturi cu privire la aplicarea cărora există excepții și/sau derogări.

- Libertatea de exprimare
- Dreptul la viață (moartea ca urmare a acțiunilor de război care sunt în conformitate cu legea nu este considerată o încălcare a dreptului la viață)
- Dreptul la instruire

4. Problematizare: Care sunt formele de limitare a libertății de exprimare pe care le-ați întâlnit sau pe care le considerați necesare?

Clarificări aduse de profesor:

Anumite partide sunt interzise în România - partidul comunist și partidul legionar.

Extras legea 14/2003 - (2) Sunt interzise partidele politice care, prin statutul, programele, propaganda de idei ori prin alte activități pe care le organizează, încalcă prevederile: art. 30 alin. (7) , art. 37 alin. (2) sau (4) din Constituție.

Constituție, art. 30 alin. (7) „Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

Constituție, art. 40 – Dreptul de asociere (2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

În ceea ce privește regimul comunist, acesta în mod clar nu a permis pluralismul politic și a incitat la ură împotriva manifestărilor religioase de orice fel, cărora li se adaugă suprimarea altor drepturi fundamentale.

Regimul legionar a rămas în istoria României pentru ura etnică promovată și măsurile împotriva populațiilor evreiești și rome.

5. Să ne întoarcem la comunism. Cenzura este o parte a modului în care ideologia comunistă își aservește literatura și cultura în general, de care ne ocupăm astăzi. Cealaltă este impunerea unui inventar de teme, de formule estetice (proletcultismul și realismul socialist) de care ne vom ocupa data viitoare.

- **În 1946** – se dă publicității o listă cuprinzând 2538 de cărți care sunt interzise, scoase din bibliotecile publice și distruse.
- **În 1948** – un volum de peste 500 de pagini, o nouă listă de *Publicații interzise*, care cuprinde un număr sporit de autori și titluri: 8779
- În 1948, numele lui **Tudor Arghezi** este scos din literatură, iar volumul *Una sută una poeme* este retras din librării.

Punctul de plecare: articolul *Putrefacția poeziei sau poezia putrefacției* de Sorin Toma.

- **Lucian Blaga** este dat afară din învățământ și din Academia română. În 1956 este propus pentru Premiul Nobel, dar guvernul comunist se opune.
- Mulți alți scriitori au aceeași soartă: li se interzice să publice, cărțile le sunt interzise, lectura lor devine un delict.

Reflecție

Discuție facilitată.

Set de întrebări profesor:

- Care sunt tipurile de informații pe care le considerați utile ca urmare a acestei lecții?
- Care sunt elementele pe care le-ați învățat/descoperit pe durata lecției la care veți fi mai atenți pe viitor?

Temă pentru elevi:

Identificați și exemplificați alte personalități ale vieții literare asupra cărora a intervenit cenzura în perioada anilor 50-60.

ANEXE

1. „retragerea imediată din circulație a publicațiilor periodice și neperiodice, reproducerilor plastice și grafice, filmelor, discurilor, medaliilor și insinelor metalice, având un caracter de tip fascisto-hitlerist sau conținând elemente de natură a dăuna bunelor relații ale României cu Națiunile Unite și Uniunea Sovietică.” (Decret-lege din 2 mai 1945)
2. „Direcția generală a Presei și Tipăriturilor de pe lângă Consiliul de Miniștri împreună cu Comitetul Așezămintelor Culturale va întocmi și edita lista tipăriturilor ce urmează a fi scoase din biblioteci și va controla permanent conținutul politic al fondurilor de cărți din bibliotecile de toate categoriile”. (Hotărârea nr. 1542 a Consiliului de Miniștri privind măsurile ce trebuie luate pentru îmbunătățirea activității bibliotecilor din Republica Populară Română.” publicată în Buletinul Oficial nr. 120 din 29 decembrie 1951.)
3. „cărțile fasciste, în special anii 1937-1944; cărțile șovine, anticomuniste, antimarxiste combative și de propagandă; cărțile polițiste cu excepția clasicii genului, cărțile pornografice, de aventuri etc.; traducerile din literatura anglo-americană din perioada 1920-1945; cărțile ocultiste, neștiințifice, de visuri, minuni etc.; manualele de școală elementară și liceu din perioada 1920- 1948; statutele partidelor politice și ale celor fasciste și legionare.” (lista cu *biblioteca interzisă* – dintre cele zece liste –, publicată în Monitorul Oficial din 1945)
4. „cărți de istorie și geografie, care conțin problema Basarabiei; lucrările cosmopolite; materialul militar, regulamente, tratate din 1916; legile și instrucțiunile din 1920-1945; cărțile marxist-socialiste, democratice care nu mai corespund actualelor împrejurări.” (lista cu *biblioteca documentară* – acces limitat – publicată în Monitorul Oficial din 1945)
5. „Acest control făcut tipografiilor, librăriilor, bibliotecilor și anticărilor din Cluj și Regională este ultimul și deci cel mai complex. El a fost precedat de un altul făcut tot de noi, în decursul lunilor ianuarie, februarie și martie, care s-a soldat cu blocarea și confiscarea unui număr de 4000 de volume. După ce va fi terminat controlul acum în curs, vom proceda la arderea materialului adunat, în asistența unei comisii care va semna procesul-verbal încheiat cu această ocazie.” (raport al unui consilier al Regionalei de partid Cluj)
6. „Serviciul Controlul Cărții și-a lărgit treptat sfera de activitate, urmărind evoluția politică a țării și întărirea regimului de democrație populară, trecând de la opera de

defascizare propriu-zisă la aceea de înlăturare a materialului răspândit de putreda cultură burgheză, barieră ideologică pe care clasa muncitoare trebuie s-o înlătore în drumul său spre socialism.” (raport din septembrie 1950)

Educație media și abilități digitale – curriculum la decizia școlii elaborat în cadrul proiectului Profesionalizarea carierei didactice – PROF, cod SMIS 146587

Opționalul intitulat *Educație media și abilități digitale* își propune să ne ajute să-i formăm pe ei, pe elevii noștri, să-și dezvolte o perspectivă critică asupra contextelor în care trăiesc și să își formeze abilitățile de cetățenie activă. Ei, elevii noștri, s-au născut într-o lume definită prin media, în care nu sunt familiarizați să navigheze conștient, fiind vulnerabili în fața valurilor acesteia. Cine le vorbește din spatele unui mesaj, ce scop ascuns are, înspre ce tabără vrea să îi ducă, ce vrea să obțină de la ei, sunt întrebări cărora, parcurgând această disciplină opțională, ne-am dori să își poată răspunde conștient.

Într-un secol în care virtualul tinde să suplinească realul, generând confuzia tot mai greu de distins între adevăr și iluzie, competențele de educație media și cele digitale sunt vitale. Nu o spunem doar noi, ci o spun documentele europene. Printre prioritățile Comisiei Europene se numără exact formarea competențelor la care se raportează acest curs, așa cum reiese din *Planul de acțiune pentru democrația europeană*: „Educația în domeniul mass-mediei, inclusiv gândirea critică, este o capacitate eficientă care ajută cetățenii de toate vârstele să navigheze în mediul de știri, să identifice diferite tipuri de mass-media și modul lor de funcționare, să înțeleagă critic platformele de comunicare socială și să ia decizii în cunoștință de cauză. Educația în domeniul mass-mediei ajută cetățenii să verifice informațiile înainte de a le distribui, să înțeleagă cine se află în spatele lor, de ce le-au fost transmise și dacă sunt credibile. Competențele media și digitale le permit oamenilor să participe la mediul online cu înțelepciune, în condiții de siguranță și cu spirit etic”¹.

În linii generale, așa cum consideră și Anca Nedelcu², un tânăr „literat” în domeniul educației media va fi capabil să decodifice mesajele pe care diverse medii i le transmit, să le poată selecta adecvat, în conformitate cu nevoile și convingerile sale, să le analizeze reflexiv, dar și să construiască, la rândul său, conținuturi cu sens și care să respecte principii etice.

Vă propunem, să implementați la clasa a XII-a acest opțional, aflat în oferta națională, aprobat prin OME nr.4800/26.08.2022.

¹ [1] Planul de acțiune pentru democrația europeană: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0790&from=EN>

² [2] Anca Nedelcu, Profilul de competențe al cetățeanului educat media, <https://cji.ro/profilul-de-competente-ale-cetateanului-educat-media/>

[https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/OME_4800_2022_si_ANEX
E_1_2_3_CDS.pdf](https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/programe_scolare/OME_4800_2022_si_ANEX_E_1_2_3_CDS.pdf)

SECȚIUNEA A III-A. EXAMENUL DE BACALAUREAT NAȚIONAL

Proba scrisă la Limba și literatura română reprezintă o probă comună pentru elevii de la toate filierele, profilurile și specializările, cu durată de 180 de minute, subiectele fiind însă diferențiate (parțial) în funcție de filiere, profiluri și specializări, astfel:

- a. un subiect pentru Filiera teoretică – Profil real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic);
- b. un subiect pentru Filiera teoretică – Profil umanist; Filiera vocațională – Profil pedagogic.

Structura probei scrise la disciplina Limba și literatura română

Proba scrisă este alcătuită din trei subiecte:

1. Subiectul I are ca suport un text nonliterar, memorialistic, epistolar, jurnalistic, juridic-administrativ, științific, argumentativ, din domeniul audio-vizualului, studiat sau la prima vedere și este alcătuit din doi itemi: un item semiobiectiv de tip întrebare structurată (A) și un item subiectiv de tip eseu (B);
2. Subiectul al II-lea are ca suport un text literar (epic, liric sau dramatic) și constă într-un item subiectiv de tip eseu restrâns;
3. Subiectul al III-lea, constând în elaborarea unui eseu structurat, vizează aspecte de analiză tematică, structurală, stilistică a operelor literare studiate ce aparțin autorilor canonici, curentelor culturale/literare, perioadelor, speciilor literare și/sau a tipurilor de texte menționate în programa de bacalaureat.

Subiectul I și subiectul al II-lea sunt comune tuturor filierelor, profilurilor și specializărilor. Subiectul al III-lea este diferențiat în funcție de filieră, profiluri și specializări.

Competențe generale pe care subiectul urmărește să le evalueze sunt prevăzute în *Programa de examen pentru disciplina Limba și literatura română*, care se găsește în Anexa nr.2 la OMEN nr. 4923/29.08.2013:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare
3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Pentru a fi mai ușoară înțelegerea structurii subiectului, atât pentru tine, în pregătirea elevilor tăi, cât și pentru ei, în procesul pregătirii lor individuale, îți propunem, mai jos, detalierea relației dintre subiecte, punctaj și competențele de evaluat

Subiectul I: 50 de puncte

Textele-suport propuse pentru acest subiect sunt nonliterare, memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului etc. Deși este posibil ca un text să fi fost studiat întâmplător la clasă de unii elevi, datorită faptului că profesorul lor l-a propus din proprie inițiativă, textele alese pentru subiectul de examen se doresc a fi inedite pentru elevi, din afara manualelor școlare, fiind urmărit principiul ofertării unui text la prima vedere, care să permită evaluarea competențelor de comprehensiune și de interpretare.

Subiectul conține un prim item, A., semiobiectiv, de tip întrebare structurată, alcătuit din cinci sub-întrebări a câte 6 puncte fiecare, vizând înțelegerea textului – decodificarea și comprehensiunea literală (procesele de lectură vizate fiind, de regulă, accesarea și regăsirea, integrarea și interpretarea, reflecția și evaluarea).

Competențele generale de evaluat pentru itemul A. sunt:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Sub-item	Competențe specifice de evaluat	Conținuturi asociate	Verbul de comandă și principiile de rezolvare
1	1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului 1.3. Identificarea	- niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal - normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de	Verbul <i>a indica</i> presupune o operație primară, sensul său fiind de <i>a arăta, a face cunoscut</i> . Operația solicitată este, în general, de <i>identificare și de indicare</i> a sensului contextual al unor cuvinte și/sau secvențe din text. Conform precizărilor din subiect, indicarea acestor sensuri trebuie făcută în enunț, pentru obținerea punctajului integral. Astfel, dacă este un cuvânt/o secvență sau mai multe, pentru obținerea

	particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual - limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon; expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic	punctajului răspunsul poate fi inclus într-un enunț sau în mai multe. Un punct distinct se acordă pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.
2	1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse 1.4. Receptarea adecvată a sensului/sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	- exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat - texte nonliterare, – memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ și sensuri conotative; elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul; ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr; scopul comunicării: informare, delectare, divertisment	De obicei, verbul de comandă pentru a doua sub-întrebare este <i>a menționa</i> , care presupune tot o operație primară, sensul său fiind de <i>a specifica</i> , de <i>a semnala</i> sau de <i>a consemna</i> . Operația solicitată în cazul acestei sub-întrebări este, de regulă, de identificare în text a unor particularități, idei, caracteristici explicite. De obicei, se solicită două astfel de menționări, dar răspunsul poate fi formulat într-un singur enunț, pentru obținerea punctajului maxim, fiind valabile aceleași principii ca în cazul primei sub-întrebări. Un punct distinct se acordă și în cazul acestei sub-întrebări pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.
3	1.5. Utilizarea		Verbul de comandă <i>a preciza</i> , caracteristic celei de-a treia sub-întrebări, presupune tot o operație primară, cu sensul de <i>a arăta</i> , <i>a</i>

	<p>adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului</p>	<p>etc.; tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ; discursul politic, discursul publicistic</p> <p>- tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ discursul politic, discursul publicistic</p> <p>- rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog</p>	<p><i>clarifica, a exprima precis.</i></p> <p>Prima operație solicitată este de identificare în text a unei particularități, idei, caracteristici cel mai adesea <i>implicite</i>, cu justificarea răspunsului prin citarea unei secvențe semnificative. Față de subîntrebarea precedentă, aceasta presupune, de regulă, formularea unui răspuns ca urmare a rezolvării unei inferențe din text. Rezolvarea presupune, așadar, două operațiuni, mai întâi <i>formularea unei clarificări</i> pe baza unei informații din text, respectiv <i>citarea secvenței</i> care conține informația în cauză. Simpla citare nu asigură obținerea punctajului integral. Și în cazul acestei subîntrebări se acordă punctaj distinct pentru formularea răspunsului în enunț sau în enunțuri, respectiv pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.</p>
4.			<p>A patra subîntrebare utilizează verbul de comandă a explica, acesta presupunând o operație mai complexă, cu sensul de <i>a expune</i>, de <i>a lămurii</i>.</p> <p>Explicarea vizează, de obicei, <i>un motiv</i> al unei acțiuni, al unui fapt. Astfel, răspunsul trebuie să vizeze două operațiuni, punctate distinct în barem, mai întâi <i>precizarea motivului</i>, apoi <i>explicarea</i></p>

			<p>acestuia. Răspunsul corect este urmare a rezolvării unei inferențe din text și trebuie să evidențieze înțelegerea acestuia, nefiind suficientă și nici necesară citarea unor secvențe.</p> <p>Și în cazul acestei sub-întrebări se acordă punctaj distinct pentru formularea răspunsului în enunț sau în enunțuri, respectiv pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.</p>
5.			<p>Ultima sub-întrebare din componența itemului A. folosește verbul de comandă <i>a prezenta</i>, care presupune o operație complexă, având sensul de <i>a înfățișa, a face cunoscut</i>.</p> <p>Prezentarea vizează un aspect din text, de la o trăsătură a unui personaj, până la o relație interumană, profesională etc.</p> <p>Astfel, răspunsul trebuie să vizeze două operațiuni, punctate distinct în barem, mai întâi <i>precizarea</i> aspectului vizat de cerință (de exemplu trăsătura personajului sau numirea relației), apoi <i>prezentarea</i> acestuia, utilizând <i>strategii ale parafrazării și ale explicării</i>, pe baza informațiilor aflate în text.</p> <p>Și în cazul acestei cerințe, răspunsul corect este urmare a rezolvării unor inferențe din text și trebuie să evidențieze înțelegerea acestuia, nefiind</p>

			<p>suficientă și nici necesară citarea unor secvențe.</p> <p>Se acordă punctaj distinct pentru formularea răspunsului în enunț sau în enunțuri, respectiv pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.</p>
--	--	--	---

Prezentăm mai jos asocierea dintre cerința și baremul subiectului I A din modelul pentru Examenul național de bacalaureat 2024 și observații referitoare la modul de rezolvare.

Sub-item	Cerința	Barem	Răspuns așteptat + erori în rezolvare
1	Indică sensul din text al cuvântului <i>totdeauna</i> și al secvenței <i>nu eram în stare</i> . (6 puncte)	<ul style="list-style-type: none"> - indicarea sensului din text al cuvântului dat (de exemplu: <i>mereu</i> etc.) și al secvenței date (de exemplu: <i>nu puteam</i> etc.) – 2 puncte + 2 puncte; - formularea răspunsului în enunț/enunțuri – 1 punct; - corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct 	<p>Sensul din text al cuvântului „totdeauna” este mereu, iar al secvenței „nu eram în stare” este nu puteam.</p> <p>Se așteaptă răspunsuri scurte care să demonstreze cunoașterea sensului cuvântului/grupului de cuvinte și nu a semnificației acestora. Una dintre erorile identificate în răspunsurile elevilor este tendința de comentare a secvenței, de evidențiere a semnificației acesteia. De asemenea, există tendința de a nota între ghilimele sensurile cuvântului/ secvenței.</p>
2	Menționează denumirea publicațiilor pe care le-a condus Ioan Slavici, utilizând informațiile din textul dat. (6 puncte)	<ul style="list-style-type: none"> - menționarea denumirii publicațiilor pe care le-a condus Ioan Slavici (<i>Tribuna</i>, <i>Minerva</i>) – 2 puncte + 2 puncte; - formularea răspunsului în enunț – 1 punct; - corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct 	<p>Publicațiile conduse de Ioan Slavici sunt „Tribuna” și „Minerva”.</p> <p>Nu există, în general, probleme în rezolvarea acestei cerințe.</p>

3	Precizează numele unei personalități culturale care l-a influențat pe Ioan Slavici, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. (6 puncte)	<ul style="list-style-type: none"> - precizarea numelui unei personalități culturale care l-a influențat pe Ioan Slavici (de exemplu: Eminescu) – 2 puncte; - - justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text (de exemplu: La Viena și la Iași am scris sub înrâurirea lui Eminescu) – 2 puncte; - formularea răspunsului în enunț – 1 punct; - corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct 	<p>O personalitate culturală care la- influențat pe Ioan Slavici este Mihai Eminescu, așa cum reiese din secvența „La Viena și la Iași am scris sub înrâurirea lui Eminescu”.</p>
			<p>Adesea elevii răspund transcriind secvența justificativă, ceea ce creează probleme în evaluare. Cerința presupune mai întâi formularea răspunsului paersonal, iar apoi justificarea cu secvența respectivă. O altă problemă o reprezintă formularea enunțului fără utilizarea unor grupuri de cuvinte care să facă legătura între răspunsul personal și secvența justificativă, de exemplu: „așa cum reiese din secvența”, „o secvență semnificativă fiind” etc.</p>
4	Explică motivul pentru care Ioan Slavici se consideră împlinit mai ales prin activitatea sa didactică. (6 puncte)	<ul style="list-style-type: none"> - explicarea motivului pentru care Ioan Slavici se consideră împlinit mai ales prin activitatea sa didactică: precizarea motivului (de exemplu: are ocazia de a le oferi altora învățături etc.) – 2 puncte; explicare nuanțată – 2 puncte/încercare de explicare – 1 punct; - formularea răspunsului în enunț – 1 punct; - corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct 	<p>Ioan Slavici se consideră împlinit mai ales prin activitatea sa didactică, pentru că astfel are ocazia de a oferi altora învățături. Această activitate îi generează mulțumire, fie că este vorba de învățături date oamenilor cu care interacționează, fie elevilor săi.</p>
			<p>O eroare în abordarea cerinței este nerespectarea verbului de comandă („explică”). De multe ori este doar precizat motivul, ceea ce nu permite decât acordarea a 2 puncte.</p>

5	Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a lui Ioan Slavici, așa cum reiese din textul dat. (6 puncte)	- prezentarea unei trăsături a lui Slavici, așa cum reiese din textul dat: precizarea trăsăturii (de exemplu: sinceritate, sensibilitate, spirit contradictoriu etc.) – 2 puncte; - prezentare adecvată și nuanțată – 2 puncte/ încercare de prezentare – 1 punct; - respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct	O trăsătură a lui Slavici este sinceritatea, care se desprinde din faptul că mărturisește cine sunt oamenii care l-au influențat, dar și problemele financiare pe care le are ca director al publicațiilor pe care le-a condus sau pasiunea pentru scris.
			Există tendința de a transcrie secvențe din textul suport, adesea fără utilizarea ghilimelelor, ceea ce nu permite acordarea punctajului maxim. Verbul de comandă, „prezintă”, presupune răspuns personal.
Notă Punctajul pentru formularea răspunsurilor în enunțuri și pentru corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație se acordă în cazul în care răspunsul dezvoltă subiectul propus, chiar dacă acesta nu este corect sau complet.			

Al doilea item al Subiectului I, cerința B., este un item subiectiv de tip eseu, generat de textul-suport, și vizează producerea unui text de tip argumentativ (formularea ipotezei, anunțarea poziției, construirea a două argumente, formularea concluziei). Punctajul alocat este de 20 de puncte.

Competențele generale de evaluat prin acest item sunt:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice de evaluat	Conținuturi asociate
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	- normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual tipuri textuale și structura acestora: argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problemă pusă în discuție	- verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare - construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, esoul

În rezolvarea acestui item, elevii trebuie să respecte principiile generale de construcție a unui text de opinie, cu structură argumentative.

1. Opinia se formulează într-un enunț numit **ipoteză** (sau premisă). În cadrul ipotezei se exprimă acordul sau dezacordul față de problema ridicată de cerință.

2. Pentru convingerea cititorului, cuprinsul conține **argumente**, idei care susțin punctul de vedere formulat în ipoteză. Argumentele trebuie să fie adecvate opiniei formulate. Ele pot fi fapte, dovezi, impresii, convingeri personale sau culturale etc. Conform cerinței, argumentele trebuie să facă referire atât la textul suport, cât și la experiența personală sau culturală. Totuși, nu există restricția ca un argument să conțină referire la textul suport, iar celălalt la experiența personală sau culturală, astfel încât ambele referiri pot fi incluse în cadrul aceluiași argument sau pot fi prezente în ambele argumente. Aceste referințe pot constitui exemple prin care sunt susținute argumentele, sunt făcute credibile, făcând parte din dezvoltarea acestora.

Cele mai frecvente erori în rezolvarea acestui item sunt constituite de formularea și dezvoltarea argumentelor. Pentru a le evita, trebuie să-i ajuți pe elevi să deprindă o serie de strategii de gândire și de redactare.

- Astfel, eroarea principală este constituită de **dublarea unui argument**. Mai exact, primul argument este reformulat ca un al doilea argument, prin parafrază sau prin asociere cu alt exemplu decât cel utilizat în susținerea primului argument. Elevii trebuie ajutați să înțeleagă faptul că nu exemplul diferit asigură un argument diferit, ci că pentru argumente diferite trebuie să se raporteze la arii de referință conceptuală diferite (de exemplu *personal* și *comunitar/social/universal*, *științific* și *artistic*, *speculativ* și *empiric*, *emoțional* și *pragmatic* etc.).

- O altă eroare o constituie formularea unui argument și a unui **contraargument**. O argumentare corectă trebuie să conțină, însă, cel puțin două argumente care susțin opinia din ipoteză. Un contraargument poate fi utilizat doar dacă este folosit ca idee de balansare, pe care un argument mai puternic în favoarea opiniei din ipoteză, o combate.

3. Încheierea textului argumentativ se contrituie într-o **concluzie**, un enunț sintetic în care este reformulată opinia din ipoteză, cu nuanțări după expunerea argumentelor.

4. În cadrul argumentării, legarea ideilor trebuie realizată prin utilizarea unor conectori specifici. Conectorii pot viza ierarhizarea ideilor (*în primul rând...*, *în al doilea rând...* etc.), introducerea exemplurilor (*de exemplu...*, *astfel...* etc.), legăturile dintre idei (*pentru că...*, *spre deosebire...* etc.) sau anunțarea concluziei (*în consecință...* etc.)

În evaluarea textului argumentativ, se acordă punctaj distinct pentru corectitudinea exprimării și pentru respectarea normelor de ortografie și de punctuație.

Deconstrucția itemului este un exercițiu necesar pentru înțelegerea cerinței. Transcriem itemul de la subiectul I B din modelul publicat pentru Examenul național de bacalaureat 2024.

Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă procesul creației trebuie sau nu să fie influențat de așteptările publicului, raportându-te atât la informațiile din textul *Scrietor*, extras din volumul *Amintiri* de Ioan Slavici, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte.

6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Aspecte care trebuie luate în considerare:

- construirea unui text de cel puțin 150 de cuvinte;
- înțelegerea problematicii puse în discuție: „dacă procesul creației trebuie sau nu să fie influențat de așteptările publicului”;
- alegerea poziției care va deveni opinia ce va fi susținută printr-aceste două argumente (procesul creației trebuie să fie influențat de așteptările publicului; procesul creației nu trebuie să fie influențat de așteptările publicului; procesul creației trebuie să fie influențat de așteptările publicului doar în anumite situații etc.);
- formularea a două argumente adecvate opiniei;
- dezvoltarea fiecărui argument;
- utilizarea, în dezvoltarea argumentelor, a textului și a experienței personale sau culturale;
- formularea unei concluzii pertinente, aflate în relație cu opinia;
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare;
- respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație);
- așezarea în pagină;
- lizibilitatea
- respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte.

Detalierile din barem	Observații
Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție – 1 punct	Există tendința de defini termenii din problematica pusă în discuție, într-o frază premergătoare formulării opiniei, ceea ce nu este o greșală, dar nici nu este necesară, nefiind punctată.

Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. 2 x 2 puncte = 4 puncte	Există tendința de a nu formula argumente adecvate opiniei, de a utiliza textul („În primul rând, așa cum reiese din textul dat...”) sau de a formula argumente incomplete, cu fracturi logice. În primele două situații, punctajul este 0.
Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. 2 x 2 puncte = 4 puncte	Inexistența argumentului adecvat opiniei atrage după sine neacordarea punctajului pentru dezvoltarea acestuia. În dezvoltarea argumentelor ar trebui utilizate diverse tehnici argumentative: explicația, exemplificarea, citatul, reducerea la absurd etc.
– valorificarea textului în dezvoltarea oricărui argument – 3 p./simpla citare a unor secvențe din text – 1 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. 3 puncte + 1 punct = 4 puncte	Valorificarea textului se realizează adesea prin simpla transcriere a unor secvențe. Experiența personală este adesea forțată.
Formularea unei concluzii pertinente - 1 punct	Există tendința de a introduce concluzia printr-o formulare nefirească, greșită („în concluzie, în opinia mea”).

Subiectul al II-lea: 10 puncte

Text-suport: literar (poezie lirică, proză narativă, text dramatic)

Itemul subiectiv de tip eseu restrâns vizează interpretarea și/sau comentarea unui text integral sau a unui fragment de text, iar cele 10 puncte se acordă astfel: 6 puncte pentru conținut, 4 puncte pentru redactare.

Competențe generale de evaluat:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare

Competențe specifice de evaluat	Conținuturi asociate
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual

2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	particularități ale construcției subiectului în textele narrative – particularități ale compoziției în textele narrative: incipit, final, episoade/secvențe narrative, tehnici narrative; instanțele comunicării în textul narativ; construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje; tipuri de perspectivă narativă; specii epice: basm cult, nuvelă, roman; registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	particularități ale construcției subiectului în textul dramatic; particularități ale compoziției textului dramatic modalități de caracterizare a personajelor; registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului; specii dramatice: comedia – un text dramatic postbelic
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, leitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate; imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică: instanțele comunicării în textul poetic
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură

Este util pentru elevi să-i asigurați că, în cazul cerinței de comentare a unui text/fragment de text poetic prin realizarea unor legături între ideile poetice și mijloacele artistice sau a caracterizării unui personaj, rezolvarea nu trebuie să se constituie într-o analiză exhaustivă, cu integrare a textului în curent literar/cultural, cu prezentări ale imaginarului unui curent literar, cu trăsături ale acestora etc. Elevii trebuie să știe că nu sunt depunțați dacă răspund strict solicitării din cerință, fără să încerce o abordare eseistică amplă.

Analiza subiectelor pentru examenul național de bacalaureat extrase în ultimii ani și a testelor de antrenament a permis identificarea unor cerințe standard:

1. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.
2. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos.
3. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.
4. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului, identificate în fragmentul dat.

Cerința	Barem (pentru conținut)	Erori în abordarea cerinței
Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.	<ul style="list-style-type: none"> • numirea ideii poetice – 2 puncte • comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică identificată și mijloacele artistice – 4 puncte/comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică identificată și mijloacele artistice – 2 puncte/simpla precizare a unor mijloace artistice – 1 punct 	Există tendința de a numi ideea poetică sau de a confunda ideea poetică cu motivul literar sau tema. De asemenea, în numirea ideii poetice se folosesc termeni de teorie literară.
Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos.	- prezentare adecvată și nuanțată, prin evidențierea rolului notațiilor autorului – 6 puncte/ prezentare ezitantă a rolului notațiilor autorului – 3 puncte/ simpla precizare a rolului notațiilor autorului – 1 punct	Există tendința de rezumare sau de comentare a fragmentului dat. Sunt situații în care nu este precizat rolul notațiilor autorului: de a facilita transpunerea scenică a textului, având în vedere caracterul spectacular al oricărei opere dramatice.
Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.	– precizarea tipului de perspectivă narativă: 2 puncte – evidențierea perspectivei narative indicate (evidențiere adecvată și nuanțată, prin	Dacă precizarea perspectivei narative nu pune probleme, există tendința de tratare

	ilustrare cu exemple din fragmentul dat – 4 puncte/ evidențiere ezitantă, prin raportare la fragmentul dat – 2 puncte/ încercare de valorificare a fragmentului – 1 punct)	superficială a cerinței.
Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului, identificate în fragmentul dat.	- precizarea a două modalități de caracterizare (caracterizare directă, caracterizare indirectă): 1 punct + 1 punct = 2 puncte - prezentarea fiecărei modalități de caracterizare precizate: prezentare adecvată și nuanțată, prin ilustrare cu exemple din fragmentul dat – 2 puncte + 2 puncte = 4 puncte/încercare de prezentare, simpla indicare a unor trăsături – 1 punct + 1 punct = 2 puncte	Adesea, răspunsul elevului se concentrează doar pe un personaj din textul suport, deși cerința se referă la personaj în general.

Subiectul al III-lea: 30 puncte

Itemul subiectiv este de tip eseu structurat, cu trei repere formulate. Acesta vizează aspecte de analiză tematică, structurală, stilistică a operelor literare studiate ce aparțin autorilor canonici, curentelor culturale/literare, perioadelor, speciilor literare și/sau a tipurilor de texte menționate în programa de bacalaureat.

Subiectul este diferențiat în funcție de filieră, profiluri și specializări.

Pentru conținutul eseului se acordă 18 puncte (6 puncte pentru dezvoltarea fiecărui reper), iar pentru organizarea discursului 12 puncte.

Competențe generale de evaluat:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare
3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice de evaluat	Conținuturi asociate
---------------------------------	----------------------

2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume; genuri literare: epic, liric, dramatic; modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative; instanțele comunicării în textul narativ; construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje; tipuri de perspectivă narativă; specii epice: basm cult, nuvelă, roman; registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	particularități ale construcției subiectului în textul dramatic; particularități ale compoziției textului dramatic modalități de caracterizare a personajelor; registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului; specii dramatice: comedia, drama* ³ – un text dramatic postbelic
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, leitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate; imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică; instanțele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei	lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria

³ Conținuturile marcate cu asterisc vor fi vizate doar în cazul subiectului pentru Filiera teoretică – Profil umanist; Filiera vocațională – Profil pedagogic.

experiențe de lectură	sensibilitate, experiență de viață și de lectură
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	curente culturale/literare în secolele XVII-XVIII: umanismul și iluminismul; perioada modernă: secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; România între Occident și Orient*, criticismul junimist; curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul, prelungiri ale romantismului și clasicismului*); perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism, orientări avangardiste*; identitate culturală în context european; perioada postbelică (romanul postbelic, tipuri de roman în perioada postbelică*, un roman scris între 1960 – 1980*, un roman scris după 1980*, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul; curente culturale/literare românești în context european*
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii	eseul structurat
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate); exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj,

	analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat; normele citării; normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual

Și în cazul eseului structurat, facem mențiunea că elevii trebuie să abordeze aspectele menționate în repere, ca număr și conținut, nu să construiască o lucrare cu intenții exhaustive interpretativ, despre textul studiat. De exemplu, dacă sunt solicitate două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică, elevul nu trebuie să noteze și să dezvolte trei, patru sau toate trăsăturile pe care le cunoaște. De asemenea, pentru analiza a două elemente de compoziție/structură și/sau de limbaj este suficient să aleagă două, considerate relevante, nu trebuie să facă dovada trecerii prin toate conceptele pe care le cunoaște și care ar putea fi aplicate în analiza textului respectiv.

O mențiune credem că mai trebuie să formulăm cu privire la dezvoltarea unor conținuturi. Există situații în care se acordă un punctaj pentru numirea unei trăsături, spre exemplu, iar pentru evidențierea acesteia, prin valorificarea textului, se acordă punctaj separat. Totuși, această evidențiere nu este necesar să se transforme, nici ea, într-un excurs hermeneutic arborescent. Elevii pot fi speriați de astfel de perspective, iar tendința imediată este de a se pregăti prin memorarea unor analize prefabricate. Dar practica didactică de conducere a lor înspre rezolvarea adecvată trebuie să-i încurajeze înspre formularea unor idei coerente și corecte, chiar succinte, nu înspre încercări de tratate critice sau de istorie literară, cu pretenții de exhaustivitate. Astfel, evidențierea unei trăsături prin valorificarea textului poate fi realizată prin exemplificarea sau explicare într-un enunț clar, fără a necesita amplificări și succesive referințe teoretice. În mod similar, comentarea unor idei sau imagini poetice, relevante pentru tema textului, nu presupune un demers analitic unic, dintr-o perspectivă sau alta, consacrată de un critic literar sau de altul și nici o trecere în revistă a întregului inventar de perspective critice formulate cu privire la textul în cauză. Competența de interpretare este evidențiată în mod adecvat dacă ideea este formulată și justificată prin raportare la text într-un enunț sau câteva enunțuri clare.

Noi, ca profesori aflați în ipostaza evaluatorilor, trebuie, de asemenea, să ținem cont că notarea eseurilor structurate trebuie realizată în conformitate cu aceste repere, fără a ne lăsa tentați să subevaluăm o lucrare, prin prisma unor așteptări ale obiceiurilor noastre

interpretative sau ale bagajelor noastre informative, care este firesc să le depășească pe ale unor absolvenți de liceu.

Baremul de corectare și de notare este ghidul de evaluare a rezolvării subiectului cu statut de obligativitate. Fără să fie constrângător, căci lasă libertatea exprimării originale și a formulării unor argumente în manieră personală, el este, pentru noi, profesorii evaluatori, un îndreptar de la care nu ar trebui să ne abatem, cu intenția de a ne manifesta propriile convingeri interpretative.

Subiectul III. Relația între cerință și barem

Item posibil

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia sau lui Lucian Blaga.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Reper	Barem	Observații
– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;	<ul style="list-style-type: none"> • precizarea perioadei, a curentului cultural/literar sau a orientării tematice: 2 puncte • numirea a două trăsături ale perioadei, ale curentului cultural/literar sau ale orientării tematice precizate: 2 x 1 punct = 2 puncte • evidențierea celor două 	Dezvoltarea reperului presupune simpla precizare a curentului literar (de exemplu) și a două dintre trăsăturile curentului respectiv, iar apoi evidențierea mosului în care cele două trăsături se regăsesc în textul selectat.

	trăsături, prin valorificarea textului: 2 x 1 punct = 2 puncte	Nu se solicită prezentarea curentului literar/cultural sau demonstrarea apartenenței textului la curentul literar precizat..
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat	<ul style="list-style-type: none"> • precizarea temei: 2 puncte • câte 2 puncte pentru comentarea oricăror două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic – 2 x 2 puncte = 4 puncte (comentarea adecvată – 2 puncte; încercare de comentare – 1 punct) 	<p>Precizarea temei este obligatorie (a aspectului general la care se referă textul: natura, iubirea, condiția umană etc.), fiindcă cele două idei/imagini poetice care trebuie comentate trebuie să fi relevante pentru temă (neprecizarea temei nu permite punctarea răspunsului).</p> <p>Tema trebuie clar precizată, printr-un substantiv sau un grup nominal.</p> <p>Ideile poetice sau imaginile poetice trebuie să fie, la rândul lor, clar precizate. În comentarea ideii/ imaginii poetice, trebuie evidențiată relația cu tema.</p> <p>Există tendința de a comenta secvențele poetice, nu ideile poetice, ceea ce demonstrează confuzia dintre concepte. Referirea la scvențe/scene se regăsește în itemii care se referă la textul narativ/textul dramatic.</p>
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive	<p>- câte 3 puncte pentru analiza oricăror două elemente de compoziție și/sau de limbaj, semnificative pentru textul poetic: 2 x 3 puncte = 6 puncte</p> <ul style="list-style-type: none"> • _analiza fiecărui element ales, justificând relevanța acestuia pentru textul poetic – 3 puncte; analiza fiecărui element ales, fără justificarea relevanței – 2 	Analiza trebuie să fie detaliată, fără să epuizeze însă subiectul.

poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).	puncte; abordarea schematică, fără justificarea relevanței – 1 punct	
--	--	--

Item posibil

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat*, aparținând lui Ion Creangă sau lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului interbelic, semnificative pentru construcția personajului (de exemplu: acțiune, incipit, final, conflict, tehnici narrative, modalități de caracterizare, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Reper	Barem	Observații
- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;	- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales - 6 puncte · prezentare adecvată și nuanțată – 6 puncte/prezentare ezitantă – 3 puncte/prezentare schematică sau superficială – 1 punct	Dezvoltarea reperului presupune precizarea unor aspecte care conturează statutul personajului (de regulă social și moral-psihologic), fără a se aștepta epuizarea subiectul.
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene/secvențe comentate;	- menționarea oricărei trăsături a personajului ales – 2 puncte - ilustrarea trăsăturii menționate prin două episoade/secvențe comentate – 2 puncte + 2 puncte = 4 puncte; simpla numire a unor episoade/secvențe sau tendința de rezumare – 1 punct + 1 punct = 2 puncte	Menționarea trăsăturii este obligatorie, fiindcă cele două episoade/secvențe poetice care trebuie comentate trebuie să fi relevante pentru trăsătura precizată.

<p>- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului interbelic, semnificative pentru construcția personajului (de exemplu: acțiune, incipit, final, conflict, tehnici narative, modalități de caracterizare, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).</p>	<p>- câte 3 puncte pentru analiza oricăror două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru construcția personajului ales 2 x 3 puncte = 6 puncte</p> <p>· analiza fiecărui element ales, justificând relevanța acestuia pentru construcția personajului – 3 puncte; abordarea schematică, fără justificarea relevanței – 1 punct</p>	<p>Analiza trebuie să fie detaliată, fără să epuizeze însă subiectul. Este esențială justificarea alegerii elementului de structură, de compoziție sau de limbaj, evidențierea relevanței acestuia pentru construcția personajului.</p>
---	--	---

Amintim, în încheiere, și că punctajul final se obține prin însumarea celor 90 de puncte cu cele 10 puncte din oficiu.

BIBLIOGRAFIE

*** *Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română, clasele V – VIII*, aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017.

*** *Programa școlară pentru limba și literatura română, clasa a XII-a, ciclul superior al liceului*, aprobată prin ordin al ministrului educației și cercetării nr. 5959/22.12.2006, București, 2006.

*** *Ghidurile metodice pentru aplicarea programelor în învățământul preuniversitar*, CNC, București, 2001.

Atkin, J. M., Black, P., Coffey, J. (2001), *National Research Council: Classroom Assessment and the National Science Education Standards* Washington D.C., The National Academies Press

Avădani, Ioana, Jamschek, Cristina, Lupu, Cristina, Cristina, *Suport de curs Introducere în educație media pentru profesorii de limba și literatura română și discipline conexe*, București, Centrul pentru Jurnalism Independent, 2021.

Cowie, B., Bell, B (1999) „A model of formative assessment in Science Education” în *Assessment in Education* nr. 6(1)

Cullinane, A. (2010), *Formative Assessment Classroom Techniques. Research and Resource Guides*. 2. 1., disponibil la

<https://www.researchgate.net/publication/283328368> *Formative Assessment Classroom Techniques*

Fischer, Douglas, Frey, Nancy, Hattie, John, *Teaching for engagement & impact in any setting. The distance learning playbook, grades K -12*, Editura Corwin, California, 2021.

Georgescu, D., Halaszi, M., Georgescu, I., Ciobotaru, A., Corcheș, H., *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022. Limba și literatura română – învățământ liceal și profesional*, Ministerul Educației. Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, București, 2021.

https://www.edu.ro/sites/default/files/01_Repere_metodologice_limba_si_literatura_romana_0.pdf

Georgescu, D., Halaszi, M., Corcheș, H., Nistor, C., Ciobanu Ș., Georgescu, I., Ciobotaru, A., *Repere metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a X-a în anul școlar 2022-2023. Limba și literatura română – învățământ liceal și profesional*, Ministerul Educației. Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, București, 2022.

Hattie, John, *Învățarea vizibilă: ghid pentru profesori*, Editura Trei, București, 2014.

Jonaert, Ph.; Ettayebi, M.; Defise, R., *Curriculum și competențe. Un cadru operațional*, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2010.

OECD (2005), *Formative Assessment: Improving Learning in the secondary classroom*, disponibil la <http://www.oecd.org/dataoecd/19/31/35661078.pdf>

Nedelcu, Anca, *Profilul de competențe ale cetățeanului educat media*, Centrul pentru Jurnalism Independent, București, 2021

<https://cji.ro/profilul-de-competente-ale-cetateanului-educat-media/>

Pamfil, Alina, *Didactica literaturii. Reorientări*, Editura Art, București, 2016.

Sâmihăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române*, Editura Art, București, 2014.

COLECTIVUL DE AUTORI

- Daniel GEORGESCU – consilier, Ministerul Educației; profesor, Liceul Teoretic „Carol I” Fetești - Coordonator
- Monica HALASZI – profesor, Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița
- Horia CORCHEȘ - profesor, Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca
- Constantin Ciprian NISTOR – consilier, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație; profesor, Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București